

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Titvlvs XIII. De Rebus Ecclesiae alienandis vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

sicutæ esset pensio exempta & ab omni ejusmodi onere libera; hoc enim casu onera illa immingerent soli beneficiato: qui, ne ea iustè difficiliora sint, pensio-

nes exemptas in minori quantitate constitui consuevisse, advertunt *citr.* Azor *q. 2. & Pirrhing n. 19.*

TITVLVS XIII.

De Rebus Ecclesiæ alienandis vel non.

E Prælatorum administratio in Ecclesiarum damnum Divinique cultûs detrimentum facile cedat, non solum beneficiorum fructus sive proventus diminui: sed etiam, & multò magis, res seu bona temporalia, ex quibus illi annuatim proveniunt, & Ecclesiæ conservantur atque ornantur, alienari sacris Canonibus prohibentur.

- 6. *Conditionis nomine c. Nulli s. non Contractus,*
- 7. *Vel ultima voluntas Conditionata denotatur:*
- 8. *Neque res eî Conditionis,*
- 9. *Vel Conductionis nomina substituantur.*
- 10. *Id ex c. cit. textu expungentium erudita:*
- 11. *Sed ipsa quoque vera Opinio non est.*
- 12. *Verius denotat Passionem de re Ecclesie immobili,*
- 13. *Prohibitam, quoties ei est præjudiciosa.*

ARTICVLVS I.

De acceptione nominis Ecclesiæ & Alienationis,

SUMMARIUM.

- 1. *Nomine Ecclesia quævis loca Sacra & Religiosa:*
- 2. *Alienationis autem Donatio, venditio, Permutatio,*
- 3. *Infendatio, Emphyteuticatio, Locatio,*
- 4. *Cessio litis, Transactio, Compromissum,*
- 5. *Unio & Conditio veniunt.*

Ecclesiæ nomen in hac ipsi perquam favorabili materia non accipitur strictè, sed latè; ut comprehendat loca, non solum Sacra sive ædes per ceremonias Ecclesiasticas supremæ Divini Numinis Majestati, in ipsius honorem cultumque & BB. Cœlitum venerationem ac memoriam per Sacrificia, aliæque Officia Divina celebrandam, dedicata, ut sunt non solum Tempia, Capellæ, Oratoria & similia loca, consecratione vel benedictione affecta: sed loca etiam Pia & Religiosa, sive quæcunque

Cc 3

enque ad Religionis, Pietatis aut Misericordiae opera exercenda Episcopali vel aliâ ejusmodi Ecclesiasticâ autoritate deputata, ut etiam sunt Monasteria, Conventus, Collegia, Congregationes, aliaque Domus Regularium utriusque sexus: uti & Xenodochia, Hospitalia &c. peregrinis aut miserabilibus personis recipiendis alendisve aut curandis autoritate Ecclesiasticâ constituta, ut ex *Auth. Hoc jus porrectum C. de SS. Eccles. can. Hoc jus* 10. q. 2. relata, cum Panormit. in c. *Nulli* 3. n. 14. desumunt Laiman *Theolog. Moral. Lib. 3. Tract. 4. cap. 10. n. 1.* & Pirrhing *ad hanc Rubr. n. 4.*

2. Simili modò Alienationis, ob Ecclesiarum, Monasteriorum, cæterorumque Sacrorum & Religiosorum locorum favorem prohibita, nomen non accipitur in stricto sensu, l. *Alienatum* 67. ff. de *V. S.* pro eo duntaxat actu, quò rei tradita dominium sin alterum transfertur, ut sunt Donatio, Venditio, Permutatio; sed latissimè & in sensu l. *fin. C. de Reb. alienis non alien.* pro omni actu seu dispositione, quâ dominium, sive Directum sive Utile, vel aliud jus in re aut ad rem transfertur, arg. c. *Nulli cit.* Glossa *ibi, V. Alienationis* & Panormit. n. 13. Redoanus *de Reb. Eccles. non alien. Rubric. 1. cap. 47. n. 14.* & Palao *Tract. 12. disp. unic. p. 15. §. 2. n. 1.*

3. Quare, prohibita rerum ad Ecclesias, Monasteria &c. pertinentium Alienatione, prohibita non solum est Donatio, Venditio, Permutatio, c. *Nulli cit. c. 1. Et. De iis, que à Prælat. &c.* Sed etiam constitutio Pignoris sive Hypothecæ, saltem Specialis, c. *Nulli cit. & Extravag. Ambrosiana inter communes*, concessio in Feudum vel Emphyteusim, c. *& Extravag. cit. cit.*

4. Locatio, c. *cit. Clement. 1. & Extravag. cit.* Cessio litis motæ super Ecclesiæ re, liberè alienari prohibita; cum enim per

eam res indirectè alienetur, prohibita alienatione, etiam ipsa prohibita censetur; ne, quod unâ viâ prohibetur, aliâ admittatur, contra *Reg. Cùm quid unâ &c.* in 6. Panormit. in c. *Dudum* 54. de *Elect.* n. 17. & *ibi Laiman n. 8.* Transactio, non quidem ea, quâ res vel ejus possessio Ecclesiæ acquiritur aut conservatur; sed quâ hæc aut illa in alium transfertur, Redoanus *Rubric. cit. cap. 1. n. 13.* & Valens. *ad hanc Rubr. §. 1. n. 4.* Compromissum; cum enim ex isto sequi possit translatio rei, vel possessionis in extraneum, is, qui de re aliqua liberè disponere, eamque alienare nequit, super ea etiam compromittere prohibetur, ex doctrina Panormit. in c. *Dilecti* 4. de *Arbitr.* n. 8. & Redoani *Rubr. cit. cap. 36. à n. 1.* Unio perpetua Ecclesiæ vel beneficii cum Ecclesia vel beneficio alio, c. *Tus* 8. de *Un.* que à *Prælat. c. Pastoralis* 7. de *Donationibus* & *Clement. 2. hic, ubi Pirrhing n. 7.* Condicio c. *Nulli cit. ibi, Alienationis autem verbum continet Conditionem* &c. quò nomine qualis actus vel contractus intelligatur, mirâ expositionum divinationumque varietate Interpp. laboraverunt.

Et primò quidem, in c. *cit. Glossa V. Alienationis*, Innocentius §. *Conditionem* & Ant. de Butrio n. 7. Conditionis vocabulò prohiberi arbitrantur de ejusmodi rebus initos contractus Conditionatos, sive dispositionem & obligationem conferentes in eventum aliquem futurum, v.g. si navis ex Asia venerit: quem ejus intellectum cum Zabarella in c. *cit. §. Tertio quaro*, Redoano *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 1. cap. 45. n. 1.* & aliis Fagnanus in c. *cit. n. 38.* rejicit; quòd cæteris Alienationis exemplis, *cit. c. textu* Conditioni subiectis, sicut purè: licet etiam sub conditione initi contractus contingantur ac prohibeantur; cum, quando

initur

inur sub conditione. hanc adveniente perinde sit, ac si pure initus ab initio fuisset, per textum & Glossam in c. Præerea 4. v. Impedire, de Appellat.

Secundò, aliqui cum Quintino in Repetit. c. cit. subintelligi volunt vocem Testamenti, ita; ut Prælati Testamentum condere, sive de rebus Ecclesie immobilibus & mobilibus pretiosis per ultimam voluntatem disponere prohibeantur; cum dispositio, quæ per Testamentum fit, Alienatio dici possit, secundum Bartol. in Auth. Que res subiaceant C. Communia, de Legatis n. 5. Sed hanc, tanquam merissimam divinationem, merito confutat Germonius Lib. 2. Animadvers. cap. 20. quia, ut prætermittam; quòd Testamenti factio Clericis non de immobilibus tantum & pretiosis, sed de mobilibus etiam aliis: non ipsarum duntaxat Ecclesiarum, sed harum intuitu quidem acquisitis, propriis tamen ipsorum bonis prohibita sit, sub Rubrica præfenti nulla uspiam mentio fit conditionis: neque ullò aliò canone Testamentaria dispositio illius nomine est expressa.

Tertiò, alii pro voce *Conditio* legendum existimant *Conditio*. Sed planè vitiosè; cum *Conditio* sit Actio, quæ jus nostrum in iudicio prosequimur, §. Appellamus 15. Infit. de Adionibus & l. Adionum 25. ff. O. & A. eam autem pro Alienatione accipi, in scholis inauditum & apud DD. nunquam lectum sit, Zæsius ad hanc Rubr. n. 3. & Wagnereck in c. Nulli cit.

Quartò, rursus alii, teste Innocentio l. cit. mendum in textum irreplisse, putant: & *Conditio* vocem *Conductioni* substitutam. Sed hanc ipsam interpretationem literam corrumpi, idem queritur. Et iure optimò; quia *Conductio*, neque Alienatio, neque prohibita: imò à Jure ferè permissa est Prælati. Si etiam vo-

ce *Conductionis* substituta, res Ecclesiarum immobiles, quemadmodum donari, vendique & permutari, sic etiam locari prohibitas asserant, literam omnino falsam reddunt; cum, licet Modernò ultra triennium, Extravag. Ambrosia c. Antiquiori tamen Jure ad longum duntaxat tempus extensa Locatio rerum Ecclesiasticarum administratoribus fuerit interdicta, c. Vestra 2. de Locato c. fm. Ne Prælati vices & Clement. 1. hic.

Quintò, propter has rationes de interpretatione, à Jure aut ratione non aliena, penitus desperantes Cujacius, Antonius Augustinus in c. cit. in fine, Germonius cap. 20. cit. & Lib. 3. de Sacror. Immunit. cap. 17. n. 97. & cum ipsis Gonzalez in c. cit. n. 6. in fine, *Conditio* vocabulum ab hoc textu omnino rejciendum censent, partim; quòd nullà alià sanctione Canonica vel Legali decisio, quæ de rerum Ecclesiasticarum Alienatione agitur, expressum reperitur: partim verò; quòd Novell. 7. cap. 1. & Constitutione 7. Justin. Imp. cap. 1. unde c. cit. textum in Capitularia Lotharii Lib. 2. cap. 29. & supra laudatæ Synodi Acta: atque ex his in Jus Ecclesiasticum à S. Raymundo compilatore translatum, c. Gonzalez n. 1. refert, vocabulum illud non extet; ut patet ex ejusdem constitutionis tenore, quem subjicio, Ergo his omnibus non liceat alienare rem immobilem, sive domum, sive agrum, sive rusticum mancipium vel panes civiles, nec creditoribus sive specialis sive generalis hypothecca titulo obligare. Alienationis autem verbum continent Venditionem, Donationem, Permutationem & Emphyteusos perpetuum contractum. Unde omnes Sacerdotes hujusmodi alienatione abstineant; penas timentes, quas Leonina constitutio minatur. Sed etiam hæc, quantumvis ob eruditionis accuracionem sine commemoratio-

IO.

II.

morationis laude non præmittenda, Opinio non caret difficultate; quia à sancto illo Decretalium compilatore, sicut Imperiali constitutione expressorū *Pannum civilium*, & *Hypotheca generalis* mentio omiſſa: contra verba *Nulli & Ecclesia sua*, in illa non contenta, adjecta sunt: sic etiam transcripto, & in Decretalium compilationem, Gregorii Papæ IX. auctoritate confirmatam, translato textui *Conditionis* vocabulum studiosè appositum potuit fuisse. Unde

12. Sexto Cironius *c. cit. Conditionis* vocem, sicut passim legitur, incorruptam retinendam: eaque significari docet *Conditionem* sive *Conventionem*; *Conditio* enim pro *Paſſio* sumitur, l. *Societatem mecum coisi eâ conditione* 76. ff. pro Socio l. *Sed Celsus* 6. §. *fin. ff. de Contrab. empr. & l. Debitori* 6. ibi, *Eâ conditioe paſſioque*, C. de *Paſſis*, & *Stare* conditionibus idem est, quod *Paſſa* *ſervare*, apud Ciceronem *Lib. 16. ad Tironem*, ibi: *Si illi suis conditionibus stare noluerint, bellum paratum est*. Prohibita itaque ex istius Interpretis mente *c. Nulli cit.* per verbum *Conditio* est super rebus Ecclesiæ immobilibus & mobilibus pretiosis omnis *Paſſio* sive *Conventio*: quâ, citra utilis aut directi domini translationem, illi præjudicium afferri potest: cujusmodi esset, quâ super ejusmodi rebus usufructus: usus vel alia servitus realis constitueretur; quia sic alienare Prælati videretur, juxta l. *fin. C. de Reb. alienis non alien. & can. Non liceat Papa*, 2. q. 2. Quæ doctrina & expositio, sicut Juri & rationi conformis: sic etiam non destituta est auctoritate; cum satis clarè tradatur ab August. Beroio *in c. cit.* & Redoano *cit. cap. 45. n. 2.* pro eaque allegari posse videantur, qui *Conditionis* vocabulò, ne Ecclesiarum res reddantur Tributariæ, aliisque similibus oneribus graventur,

prohibitum volunt, cum *cit.* Innocentio, Butrio, Zabarella & Imola *in c. cit. n. 7.*

ARTICULUS II.

De Rebus Ecclesiæ liberè alienari prohibitis.

SUMMARIUM.

14. Res Ecclesiarum sine justa causa alienare nequit Papa,
15. Earum non Dominus, sed Administrator.
16. Non tamen adstringitur ad ultra plennitates,
17. Neque legibus aut penâ Ecclesiasticis obnoxius est.
18. Eò inferiores Prælati liberè alienare nequeunt res immobiles
19. Spectatò Jure Imperiali, ad Ecclesiæ approbatò,
20. Et multis sanctionibus firmatò.
21. Ratio prohibita libera alienationis rerum immobilium.
22. Et mobilium etiam pretiosarum,
23. In specie liberè alienare nequeunt Oppida, pagos, prædia, fundus,
24. Censu ac redditu annuo:
25. Jura & actiones ad immobilia:
26. Pretiosam Ecclesiæ suppellectilem & Reliquias:
27. Bibliothecam,
28. Servos & mancipia Rustica:
29. Integros greges & armenta,
30. Et alias res solitas fructificare,
31. Quæ pretiosa sunt, docet consuetudo,
32. Prælati aliquando permittens rerum permutationem.
33. Pecunia inter mobilia censetur.

34. *Nisi ad immobilium emprionem donata sit vel relicta,*
 35. *Vel ad futuras necessitates recondita sit in Ecclesia thesauro.*

14. **R**erum Ecclesiasticarum liberam & omni iustâ causâ delictam alienationem ipsi etiam summo Pontifici non permittam, cum Archidiacono in *can. Non liceat*, 12. q. 2. Panormit. in *c. Constitutus* 8. de *Religios. domib. n. 15.* & Navarro Comment. de *Spoliis cleric. §. 2. n. 2. Et.* docent Redoanus de *Reb. Eccles. non alien.* Rubr. 30. casu 4. n. 15. Bonacina eodem *Traçt. q. unica, p. §. 1. Et.* & Donatus *Tom. 1. Prax. Regular. p. 2. tract. 14. q. 17. à n. 1.* idque non solum propter juramenta, quibus imprimis in sua promotione ad apicem Cardinalatus: dein, occurrente sedis Apostolicæ vacatione, in Conclavi: ac demum in suæ personæ ad summi Pontificatus fastigium assumptione coronationeque, se Ecclesiæ bona non alienaturum in eorumve alienationem non consensurum, promittit, Franc. Leo *Theaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 15. n. 1. in fine:* sed etiam; quod rerum Ecclesiasticarum non dominus, sed administrator, conservator ac dispensator sit, secundum receptam doctrinam D. Thomæ 2. 2. q. 10. art. 1. ubi ad 7. ait, *Quamvis enim res Ecclesie sint ejus, Papæ, ut principalis dispensatoris: non tamen sunt ejus, ut domini & possessoris, qui possideat nomine sui ipsius, sicut laici communiter possident bona sua:* quæ posteriora verba addit Donatus *q. cit. n. 2.* Ratio est; quia rerum Ecclesiasticarum dominium præsertim absolutum à Christo ipsi traditum nusquam habetur; ac proinde earum tantum habet administrationem: quæ quantumvis plena & ab humana potestate quatenus independens sit, con-

stricta tamen est à lege Divina & Naturali, cum ad Romanæ aliarumque Ecclesiarum res in suam & ministrorum Ecclesiasticorum sustentationem, Ecclesiæ necessitates utilitatesque, in Fidei Christianæ & Catholicæ Religionis conservationem defensionemque & propagationem, in benemeritorum remunerationem, pauperum aliorumque egentium alimenta subsidiaque impendendas obligante, juxta *can. Aurum*, 12. q. 2. & illud Servatoris ad B. Petrum, *Pasce oves meas*, *Joan. cap. 21. v. 17.*

Iustâ autem causâ interveniente, Romana & inferiorum Ecclesiarum res alienare sine ulla solemnitate potest, eò ipsò; quòd potestate & lege humana quacun- que superior sit, *Can. Cuncta per mundum*, 17. *Et. q. 3.*

Neque, ut primò occurru videtur, hujusmodi summi Pontificis alienationi obstat famigerata & perquam difficilis Constitutio Symmachi Papæ, qui, *Non liceat*, inquit, *Papæ prædium Ecclesie alienare aliquò modo pro aliqua necessitate: nec in Usufructum rura dare Et. consensurum penâ; Ut venditor honorem perdat Et qui subscripserit, anathematis sit cum eo, qui dedit, vel qui recepit, Et. can. Non liceat*, 12. q. 2. Non, inquam hic textus obstat; quia Symmachus successoribus suis imperare & ponere legem, sive jus dicere non potuit, aut voluit; cum par in parem imperium non habeat, *c. Innotuit* 20. *V. Quamvis, de Elect.* multò minus ligare eum voluit aut potuit excommunicationis aliæ Ecclesiasticæ censurâ, Navarrus *Manual. cap. 27. n. 17.* & Suarez de *Censur. disp. 5. §. 1. à n. 27.* quia hæc ferri in eos duntaxat potest, qui potestati Ecclesiasticæ sunt subiecti, Ugolin. de *Censur. Tab. 1. cap. 17. §. 6. à n. 4.* Papa autem, ulli humanæ potestati subiectus non est, *can. Nemo* 13. *can. Aliorum*,
 Dd
 14. Et.

16.

17.

14. *Sc. q. 3. cit.* præsertim quoad vim Coactivam: ad quam Censuras aliasque pœnas Ecclesiasticas pertinere non est, qui inficietur, *cit.* Navarrus, Ugolin. à n. 8. & Suarez n. 27.

Huic doctrinæ ne *can. Non liceat cit.* adversaretur, variæ expositiones sunt excogitatae. Mihi placet gemina Barbofa in *can. cit. n. 5.* quibus præmitto, nomine *Papa*, quæ Græca vox est, & *Patrem* denotat, non solum Romanæ & Universalis summum Pontificem, sed Patriarchas & inferiorum quoque Ecclesiarum Episcopos vocari à SS. PP. consuevisse, ut constat ex pluribus Epistolis S. Hieronymi, Augustino Papæ inscriptis, & eruditè ostendit Tholosanus *Syntag. Lib. 1. cap. 2. n. 13.* Unde

Prima *can. cit.* interpretatio est, eò nomine *Papa* venire solos prælatos Romano Pontifice inferiores: quam laudatus Barbofa inde desumit ac firmat; quòd textu illo rerum Ecclesiasticarum alienationes pro quacunque necessitate prohibeantur: quæ prohibitio afficere nequit summum Pontificem, de ejusmodi rebus, exigente aut suadente iustâ causâ, liberè licitèque disponentem, *arg. c. Licet 2. de Prob. & dignit. in 6. & Clement. 1. Ut lite pendente.*

Altera & magis communis est; quòd, licet *can. cit. Papa* nomine summus Pontifex intelligatur, eique alienatio non pro qualibet, sed exigentis tantum Ecclesiæ necessitatis, aut evidentis utilitatis suadentis, vel aliâ simili iustâ & rationabili causâ permisa sit, id tamen non proveniat ex Symachi aut, alterius ejus Prædecessoris Canone: sed ex dictamine propositâ ab ipso legis Naturalis: quâ sine iustâ causâ res Ecclesiasticas quòcunque modò alienare non minus, quàm inferiorum Ecclesiarum Episcopi aliique prælati & administratores, Romanus Pontifex prohi-

betur, per tradita à Turrecremata in *can. cit. n. 3.* Bellamera *ibid.* Redoano *Tract. cit. Rubr. 30. casu 4. n. 11.* Anathema autem sive excommunicationem & cæteras pœnas, *can. cit. V. Quæ lege,* decretas non ad Papam in casu non licito alienantem, sed eò inferiores ministros, cultodes & administratores rerum Ecclesiasticarum, istas indebitè vendendò, donandò & quovis aliò modò alienantes spectantur *can. cit. Turrecremata n. 4.* advertit Barbofa n. 5.

Supremò autem hòc inferioribus prælati, cæterisque Ecclesiarum, Monasteriorum, aliorumque Sacrorum & Religiosorum locorum rectoribus & ministratoribus interdicità utroque Jure est libera alienatio ad ejusmodi loca pertinentium rerum sive bonorum immobilium.

Civili quidem ab Imp. Leone & Anthemio, qui l. *Jubemus 21. C. de SS. Eccles.* voluerunt, *Nulli esse facultatem fundos, vel prædia, sive urbana sive rusticà, res postremò immobiles, sub cujuscunque alienationis specie, ad quamvis que transferre personam.* Quæ, ut vocatur, Leonina & Ecclesiam solum Constantinopolitanam spectans prohibitio imprimis ab Anastasio, Orientis, cuius & illi fuere, Imp. latâ lege, ad loca foris posita, sive ad Ecclesias extra Urbem & sedem Imperatoriam sitas & Constantinopolitano Patriarchæ subjectas, secunduò *Novell. 7. pr. V. Ab Anastasio:* deinde à Justiniano illorum successore ad quascunque Ecclesias, monasteria, aliisque loca Pia & Religiosa ubique terrarum existentia extensa est ita; ut istorum res immobilis vendi, donari, commutari, aut quòcunque aliò modò, & in quamvis que personam alienari non posset, quâ memoratâ Leonis constitutione lata pœnæ incurrerentur, *Novell. cit. §. Non igitur*

jur §. *Quia* verò Leonis pia memoria, §. *Si verò in perpetuum*, Novell. 46. pr. V. *Nuper* igitur, §. *Novell.* 120. &c. ex quibus constitutionibus L. *Jubemus* cit. subiecta *Aurb.* *Hoc Jus porrectum*, est de sumpta, teste Gonzalez in c. *Nulli* 5. n. 7. demum eadem prohibitio Leonina ab Ecclesia approbata, & quasi canonizata est: non quidem, ut aliqui volunt, *can. Ea enim*, aut *can. Hoc Jus porrectum*, 10. q. 2. quia à Gratiano in *Decretum* relati textus reducendi sunt ad fontes, ex quibus sunt deducti; ac præinde *canones* *citt.* eam, quæ Justinianæus Codex pollet, hoc est, Imperiali, & non Ecclesiastici Juris obtinent auctoritatem, per tradita à Gutierrez *Lib. 1. Canon. Q. cap. 21. n. 32.* & Barbosa in *Proem. Decreti Gratiani* n. 10. sed à Decreto Concilii celebrati apud Sylvaneclum, à Gregorio Papa IX. *Decretalibus* insertò, & relatò, c. *Nulli* *cit.* atque insuper usu, sive Consuetudine immemoriali Fori Ecclesiastici, memoratam prohibitionem Leoninam & *Aurb. Hoc Jus* *cit.* non minus quàm summorum Pontificum Constitutiones & Decreta Conciliaria observantis, approbatò, Panormit. in c. *Nulli* *cit.* n. 14. & Pirrhing *ad hanc Rubric.* n. 4.

20. Canonico autem Jure, eorundem immobilium à solennitatibus absoluta alienatio prohibita est *can. 1. can. Quia* *quis* 19. *can. Quidquid* 34. ubi à Concilio Agathensi, quidquid Parochiarum Presbyteri de Ecclesiastici Juris possessionibus distraxerint, *pro inani* *haberi* *jubetur*, *can. Sine exceptione* 50. quò relatus Leo Papa generaliter, & sine exceptione decernit, *Ne quis Episcopus de rebus Ecclesiæ suæ quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat*, *Ec.* 1. 2. q. 2. Quibus textibus pro immobilium conservatione salubriter decreta, c. 1. c. *Cum Apostolica* 7. c. *Tua* 8. *De iis, quæ à*

prelat. c. 1. c. *Nulli liceat alienare rem Ecclesiæ suæ immobilem*, 5. c. *Si quis* 6. *Ec. Unico* in 6. *Clement.* *Dudum, hac Rubr.* & omnium maximè Constitutione Pauli II. *Extravag. Unic. inter Communes* *relatà*, confirmantur ac declarantur: & cum tempore accesserunt imprimis *Decretum* PP. S. Synodi Tridentinæ *Seff.* 22. *cap. 11. de Reformat.* deinde Corpore Juris non clausæ variæ *Constitutiones Apostolicæ* Leonis X. quæ incipit *Ad Audientiam*, 8. *Idus Maji* 1517. Julii III. quæ incipit *Cum sicut accepimus*, 23. *Maj* 1552. Pauli IV. quæ incipit *Injunctum*, *pridie Id. Julii* 1556. Pii V. quæ incipit *Ad Romani*, 1592. edita, & à Cherubino in Bullar. Romano & Redoano *Tract. cit. ad finem*, Donato *l. cit.* q. 2. n. 5. relatæ. Et denique Urbani VIII. *justu* 7. *Septemb.* 1624. editum, & earundem rerum temporalium, ad Monasteria, Conventus, Collegia, Congregationes, aliisque Religiosorum domos pertinentium, conservationem pertinens *Decretum* S. Congreg. Cardinal. Interpp. Concilii Tridentini: cujus mentio redibit.

Hujus tam multiplicis & constantis prohibitionis ratio præcipua fuit, *Necessitas* & *Utilitas* Ecclesiarum, aliorumque locorum Sacrorum & Religiosorum: quibus ad conservandam fabricam & congruam sustentationem & salaria ministris præbenda, ad alendos pauperes, aliisque necessitates sublevandas, omnino expediebat, imò necessarium fuit, conservari bona temporalia immobilia, *can. Si quis objecerit*, 1. q. 3. istorumque liberam & ab omni Canonica solennitate absolutam distractionem administratoribus prohiberi: sicut sine legali solennitate prohibita tutoribus & curatoribus eorum alienatio rerum immobilium alicujus minoris, *l. Ec. 1. ff. de Reb. eorum, qui sub tutela* *Ec. 1. Non est* 2. *C. de Eredit. minor.*

Pd 2

quibus

quibus non minus in hac re privilegiatae sunt Ecclesiae, arg. c. 1. *Et c. Auditis* 3. de in Integ. restit. propter periculum; ne praetorum, saepe sibi & consanguineis suis plus aequo studentium, prodigalitate & ceteris alienae administrationis vitiis facile laedantur.

22. Iisdem praetis Papae inferioribus interdictione etiam est alienatio rerum mobilium pretiosarum, quae servandae servari possunt, *Extravag. Unica cit.* & Decreto S. Congregat. ante cit. ad Ecclesias, monasteria &c. pertinentium, sicut immobilium, sic etiam pretiosorum mobilium alienationem prohibentibus, & argumentum l. *Lex qua* 22. ff. de Administ. tut. mobilium pretiosorum alienationem tutoribus prohibentis. Ratio est; quia res immobiles & mobiles pretiosae pari passu ambulant: & quoad difficultatem & solennitatem alienationis aequiparantur, l. cit. *Et l. Sancimus* 21. C. de SS. Eccles. Panormit. in c. *Nulli cit.* n. 8. & Quaranta in *Summa Bullar. V. Alienatio rer. Eccles.* n. 24.

23. Quare, etiam ex iusta causa, de rebus ad Ecclesias, monasteria &c. pertinentibus, sine Canonica solennitate alienari in specie nequeunt. Primò oppida, castra, pagi, villae, praedia, fundi & similia bona, quae habent radicem & Corporalia vocantur, l. *Jubemus*, c. *Nulli, alitque text. cit.*

24. Secundò ususfructus, census seu redditus & pensiones annuae, ex re immobili, praedio, fundo &c. provenientes, aliaque ejusmodi jura incorporalia; quia propter stabilitatem & firmitatem suam rebus immobilibus accensentur; ac proinde cadunt sub liberae alienationis prohibitionem, per arg. c. *Hoc consulti* 2. junctâ Glossâ *V. Jura*, in 6. & expressum textum *Clement. 1. de V. S.* ibi, *Cumque annui redditus inter immobilia censentur &*

Jure, Quaranta *V. cit.* n. 26. & Barbosa de *Offic. Episc. Alleg.* 95. n. 44.

Tertiò, jura & actiones rerum immobilium & mobilium pretiosarum immobilibus aequiparatarum. Idem n. 46. & Palao *Tract.* 12. *disp. univ.* p. 15. 5. & n. 7. cum etiam ista immobilibus accensentur; & merito; quia, ut bene Gomez *Tom. 2. Var. cap. Et n. 14.* talis iudicatur Actio, qualis est res, ad quam Actio datur: & propterea, si quaratur, an quando praetis nomine Ecclesiae cedit Actio, Canonicae solennitates requirantur, spectanda est res, ad quam illa datur: & siquidem ista immobilis est aut immobilis aequivalet, illarum interventu est opus: si verò mobilis, & non pretiosa sit, cedit liberè potest, ut ex communi & saltem in materia proposita, recepto DD. sententia tradunt Azor p. 2. *Instit lib. 9. cap. 1. q. 6.* & Redoanus *Tract. cit. Rubr.* 13. n. 15.

Quartò, vasa aurea vel argentea, coenae, tapetes & similia templorum ornamenta, aurò, gemmis &c. intertextae; & cetera magna aestimationis suppellex, quae est de Thesaurò Ecclesiae, eique propter materiae pretium, artem vel antiquitatem, singularem confert splendorem; quae sunt mobilia pretiosa, Lud. Engel *ad hanc Rubr.* n. 5.

Quintò, Bestorum Caelitum, non solum integra Corpora, sed aliae etiam Reliquiae insignes, vg. caput, brachium, manus, pes alicujus Sancti, qui in magna apud omnes est veneratione; quippe, quae aurò, argentò, gemmisque & omni thesaurò sunt pretiosiores, teste S. Chrysost. *Homil. 3. de Laudibus S. Pauli*, praetertim, si muro inclusa, aut aliter honorifice recondita essent; harum enim, ut de particularum insignibus reliquiis detrectarum distractionem non facile permitti patet ex praxi sive stylo Curiae Romanae eoque receptis clausulis; & testantur

M. Ant. Genuens. *Prax. Curia Archiep.* cap. 71. n. 6. & Riccius *Praxi Fori Eccles.* p. 1. *Decis.* 63. n. 5.

27. Sexto, Bibliotheca saltem copiosa, Tamburin. *de Jure Abbat.* Tom. 3. *disp.* 13. q. 2. n. 8. in *fine* & *Lezana Summa* Q. Q. *Regul.* cap. 10. n. 4. non singuli libri, præsertim destinati pro aliis melioribus & utilioribus comparandis: nisi propter antiquitatem, aut aliam similem causam, Ecclesiæ vel monasterio afferrent specialem utilitatem vel splendorem; hujusmodi enim libri, tanquam res mobiles pretiosæ alienationi non solenni obnoxii non sunt, Donatus *Tract. cit.* q. 50.

28. Septimo, mancipia Ecclesiastica sive servi, ex quibus, à Fidelibus pro suorum peccatorum redemptione, donatis aut venditis Ecclesiasticum patrimonium olim magnam partem sæpe constabat, teste Gonzalez in *c. Injustum* 4. *de Res. permut.* n. 4. & propterea, tanquam pretiosa res, alienari prohibiti sunt, *c. Episcopi* 4. *hac Rubr.* & *c. Injustum* *cit.* & c. exceptis ferè tribus casibus. Primò quidem, si ejusmodi servi essent fugitivi: qui, quòd Ecclesiæ judicarentur inutiles, permutari, vel aliò modò alienari poterant, *can. Fugitivi*, 12. q. 2. & *c. Injustum* *cit.* Secundò, à prælato, qui Ecclesiæ de rebus suis tantundem contulit, vel acquisivit, manumitti, juxta collatæ rei modum, permittebantur, *can. Injustum*, *can. Si quis qualibet* & c. *cit.* *can. Si Episcopus*, 12. q. 5. *c. Consensus* 3. & *c. Episcopi* *cit.* Tertio, servi bene meriti, hoc est, qui insigni aliquod servitium Ecclesiæ, vel istius intuitu prælato præstiterunt, libertate donari poterant ex concessione Concilii Agathensis *can. Si quos de Servis* *cit.* q. 2. relati, Glossa & Turretemata in *can. cit.* *pr.*

Octavo, multò minus alienari ab

Ecclesiarum prælatis, & aliis administratoribus poterant mancipia rustica, sive servi glebæ aut fundo excolendo adscripti, *c. Nulli* 5. & *Novell.* 7. cap. 1. quòd hujusmodi mancipium sive servus fundo quodammodo inhære, imò ejus portio sive pars quædam esse videatur; atque ita inter immobilia connumeretur, *l. Jubemus* *cit.* & *l. Si quis inquit* nos 112. *ff. de Legatis* 1. Panormit. in *c. Nulli* *cit.* n. 2. Menochius *Retinende poss. remed.* 3. n. 117. & Molina *Tract.* 2. de *l. & l. disp.* 165. n. 3. cum ejusmodi mancipium, licet naturaliter à fundo discretum corpus, pars tamen istius sit instrumentalis; ideòque terræ, cujus culturæ destinatum est, quodammodo membrum vocetur, *l. Cum satis* 23. *c. de Agricol. & censib.* & ratione connexionis sequatur naturam agrorum ac prædiorum, quibus cohæret, ut colligitur ex *l. Longa* 3. *ff. de Divers. & temp. præscript.* & eò; quòd Judæi, quantumvis emere & retinere Christiana mancipia, sive servos non possint, *can. Fraternalitatem* 15. *disp.* 54. *c. Multorum* 2. *pr. & c. fin. de Judæis*, Adscriptos tamen & ex eis natos sive Originarios habere permittantur, *c. Multorum* *cit.* §. *Hi verd.* ubi Panormit. n. 1. Sylvester *V. Judæus*, q. 2. & Sanchez *Lib. 1. Moral.* cap. 31. n. 31.

Nonò, integri greges ovium, armenta boum &c. quia propter continuam multiplicationem factuum, computantur inter res mobiles pretiosas, immobilibus æquiparatas, & servandò possunt servari, §. *Sed & gregis* 38. *Instit. de Res. divis.* licet singula animalia distrahi liberè possint, *cit.* Genuens. cap. 75. & Riccius *decis.* 61.

Decimò, generaliter aliæ res, quæ Ecclesiæ, monasterio &c. annuos fructus afferre, & servandò servari, sive

D d 3 ultra

ultra triennium durare consueverunt, secundum Glossam in l. Unic. v. Usucapione C. Si adversus Usucap. Azor cap. 1. cit. q. 5. & Palao cit. §. 1. n. 2.

31. Quanti autem valoris, ut pretiosa censentur, esse debeant res mobiles, non satis constat; nam cit. Palao, ut centum aureorum valorem attingant, requirit; Donatus Tract. cit. q. 48. n. 2. triginta; Diana p. 4. tract. 4. Miscell. resol. 227. viginti quinque aureis aestimatas, pretiosas & alienari sine solennitate prohibitas cenferi: idque à S. Congreg. Cardinal. declaratum refert: etsi valde notandam moneat Opinione Palai.

Mihi hac in re attendenda videtur praxis & Consuetudo: quæ in una provincia plus, quam in alia: & plus Episcopis, quam aliis prælatis: & ex his iis, qui S. R. I. Principes aut Status sunt, plus quam aliis indulget: & prælatis calicum aliorumque valorum aureorum & argenteorum, & aliorum ejusmodi ve-

32. terum, quantumvis notabilis pretii, ornamentorum commutationem pro novis permittit; quod talis commutatio, cum non nisi in bonum Ecclesiæ intendi soleat, ferè obnoxia non sit periculo damnificationis, ut advertit cit. Engel n. 5.

Neque, ut arguit Quaranta v. cit. n. 24. obstat; quod prælatis sint quasi Ecclesiæ tutores; quibus mobilium, quæ servandò servari possunt, omnium alienatio est interdicta, l. Lex qua cit. quia, sicut prælatorum munus, utpote perpetuum, tempore: sic etiam potestate amplius est, quam tutorum, quorum officium tantum est temporale. Unde etiam, quod tutoribus non ita facile permittitur, l. Tutor 13. §. 2. ff. de Administr. tutor. modicas donationes, etiam gratuitas, de rebus Ecclesiæ facere prælatis possunt, c. Ceterum 3. de Donat. &

ibi DD. Imò ab istis etiam annulos, torques & vasa argentea atque aurea, vel etiam prædium aliquod, ut bene meritis dentur, pecuniâ aliquando comparari posse, cum Navarro de Reddit. Eccles. monitò 47. & Laiman Tract. de Rer. Eccles. alienat. cap. 3. n. 43. docet Pirthing ad hanc Rubr. n. 18.

Dubium hoc loco est de pecuniâ: quam, etiamsi in magna quantitate sit, mobilibus, quæ servandò servari non possunt, accensent, & propterea libere expendi à rerum Ecclesiasticarum administratoribus posse, censent Sylvester v. Alienatio, q. 8. n. 7. Molina l. cit. & Roccus p. 1. cit. decis. 50. n. 3; quod inventa sit ad commutationes faciendas, emendandumque: & non detur aut accipitur, ut conservetur: sed, ut in alios, scilicet usus quotidianos consumatur: & reposita non fructificet, sed maneat otiosa, secundum can. Eucienis dist. 86. & receptam doctrinam S. Thomæ 2. 2. q. 78. art. 1. ad 6. & Cajetani Comment. in 2. 2. pr.

Verum, etsi cit. Doctoribus, insipientibus de pecuniis, quæ ex locationum mercedibus, aliisque redditibus, ex fructibus venditis &c. percipiuntur, facile consentiant: eam tamen, quæ ad prædii, domorum, censuum, altariumque rerum immobilium aut mobilium pretiosarum emptionem destinata, vel ad futuras Ecclesiæ vel monasterii necessitates in arca reposita est, libere expendi posse, negant Azor cit. q. 1. Quaranta n. 25. & alii apud Barbosa de Administrat. cit. n. 40. quod hujusmodi pecuniarum destinationis censenda sit inter mobilia aut mobilia pretiosa, quæ ipsi debent subrogari.

Sed de hac etiam id non univertaliter verum: & cum cit. Palao n. 5. Donato q. 52. & Vasquez de Redditibus cap. 5.

cap. §. 2. n. 44. distinguendum, existimo inter pecuniam, quæ ad hunc finem donata, aut à testatore est relicta, vel ex immobili vendita, pro alia ejusmodi, aut mobili pretiosa emenda, comparata, vel monasterio data est; ut ex ejus sensibus sustentetur v.g. monialis: & inter eam, quæ ad immobilium emptionem simpliciter, sine voto, aut juramento destinata est à prælato vel ejus antecessore: & priorem quidem immobilibus aut mobilibus pretiosis, ac proinde sine Canonica solemnitate alienari prohibitis, accensendam: non item posteriorem; quod huic destinatio illa omnino accidentaria sit, & pecuniæ conditionem mutare non videatur.

35. His cit. Barbosa n. 43. addit, & à Rota decisum ait, liberè alienari à prælato non posse magnam quantitatem pecuniæ, quæ in Ecclesiæ non tantum fructu sed thesauro esset, & ad futuras necessitates, vel conservandum Ecclesiæ patrimonium aservatur.

ARTICULUS III.

De Rebus liberè alienari permisis.

SUMMARIUM.

- 36. Tales sunt I. Res mobiles non-pretiosæ,
- 37. Alienari permisse jure utroque,
- 38. Prohibitionem ad immobilia & pretiosa restringente.
- 39. II. Res immobiles exigui valoris:
- 40. Quæ tales sint, variè sentiunt DD.
- 41. In praxi prudentia judicis optimè determinat.
- 42. III. Res Ecclesiæ inutiles & damnosæ.

- 43. IV. Utiles casu maxima necessitatis.
- 44. V. Res, quæ retineri jure non possunt.
- 45. VI. Et alia tribus casibus:
- 46. Quibus tamen alienanti juramentum, de non alienando prestitum, obviare, aliqui volunt:
- 47. Melius alii negant,
- 48. Et juramenti strictam interpretationem præferunt lata.

Declarata hæc Regula, de 36. prohibita Rerum Ecclesiasticarum Alienatione, varias & plerisque notatu dignas patitur exceptiones; ab ea enim

Excipiuntur primò, & liberè, hoc est, sine Canonica solemnitate, alienari à prælatis possunt res illarum mobiles non-pretiosæ, & quæcunque servandò non possunt servari: cujusmodi ferè sunt frumentum, vinum, oleum, vestes pleræque, & cætera, quæ usu absumuntur, vel brevi tempore veterascunt, Hostiens. in Summa de Reb. Eccles. alien. n. 2. & Panormit. in c. Nulli §. & alii DD. id desumentes ex II. Imperialibus & Sanctionibus Ecclesiasticis, rerum ad Ecclesias, Monasteria, aliæque Pia & Religiosa loca pertinentium alienationem prohibentibus, & exprimentibus solas res immobiles & mobiles pretiosas, l.

Jubemus 14. C. de SS. Eccles. c. Nulli cit. 37. ibi, Nulli liceat alienare rem immobilem Ecclesiæ, sive agrum Sc. Extravag. Ambrosiana ibi, Immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata: quibus consonat Decretum S. Congreg. Cardinal. Concilii Trident. Interpp. n. 20. in sine allegatum, Unde non obscure colligitur, liberè alienari permisa mobilia, quæ pretiosa non sunt; cum, quod non reperitur prohibitum, regulariter intelligatur & censetur permissum, l. Nec non 28. §. 2. ff. Ex

f. Ex quibus caus. major. § 1. Ab ea parte § 5. ff. de Probat.

18. Neque obstant *c. 1. c. Cum nos 3. De iis, que à prelat. § c. Qui res 2. hic* quibus rerum Ecclesiasticarum alienatio prohibetur generaliter, & inter immobiles & mobiles &c. non distinguendò. Non, inquam, hi textus obstant; quia interpretationem recipiunt ab aliis, quorum plerique Ecclesiarum vel monasteriorum villas, prædia, terras, decimas, possessiones, ex quibus decimationes & annui redditus proveniunt, mancipia præsertim rustica, res ac bona, quæ in feudum & emphyteusim concedi possunt &c. prohibent alienari, *c. Continebatur 2. c. Cum Apostolica 7. de iis, que à prelat. c. 1. Et. hæc Rubr. Imò l. Jubemus, c. Nulli, Extravag. Ambitiosa cit. &c.* generaliter quidem, sed expressè vetant alienationem immobilium & mobilium pretiosorum, quæ servandò servari possunt, minimè obscurò argumentò, mobilia non pretiosa alienari permittit; quia expressè & assumptà unâ specie ex oppositis, altera censetur exclusâ, *arg. l. Si inter ff. de Except. rei jud.*

39. Excipiuntur secundò res etiam immobiles exigui valoris, quas ex iusta v.g. necessitatis causa, sine solennitatibus alienari à prelati posse, Redoani de Reb. Eccles. in alien. Rubrica 12. n. 5. Steph. Gratiani Discept. Forens. tom. 3. q. 452. à n. 2. Quarantæ in Summa Bullar. V. Alienatio rer. Eccles. n. 4. aliorumque DD. communis est sensus: & suadetur textu *can. Terrulas, 12. q. 2.* terrularum, vineolarum, exiguarum, & Ecclesiæ parùm utilium, distractionem Episcopis, *Sine consilio Fratrum*, hoc est, Capituli; ac proinde sine solennitate & *c. Cæterum 3. de Donat.* Abbatibus permitte[n]te donationem rei modicæ: quàm-

vis aliàs eis donatio absolute sit interdicta, *citt. c. 1. § c. Cum Apostolica § quis.* Neque parùm id confirmat auctoritas S. Congreg. Cardinal. Trident. Interpp. à qua *can. Terrulas cit.* ejusmodi rerum alienationem Episcopo, sine Fratrum, sive Capituli consensu, imò consilio, permittentis, dispositioni neque Pauli II. *Constitutione* five *Extravag. cit.* neque memorati Concilii Decreto *Sess. 25. cap. 11. de Reform.* derogatum; ac proinde consensum Apostolicum ad eam non exigi, die 11. Junii 1596. declaratum, cum *cit. Quaranta* testantur Barbosa de Officio Episc. *deleg. 95. n. 5. & Fagnanus in c. Nulli cit. n. 25.*

Contrà, ad earum etiam alienationem solennitates exigi, cum Rebuffo *Compend. alien. rer. Eccles. n. 60.* dedit Duarenus *Lib. 2. de SS. Eccles. cap. 9.* Movetur primò *can. Sine exceptione, 12. q. 2. § can. 1. Causa 17. q. 4.* quorum locorum posteriori Episcopi &c. prædium Ecclesiæ, sicut magnum, sic etiam exiguum: utroque autem de rebus vel jure Ecclesiæ quicquam alienare prohibentur: ubi dictione *Quicquam* non tam parva, quàm magna comprehenditur videtur: *Quicquam* enim idem significat, quod *Aliquid*, Tiraquell. in l. 5. unquam 8. C. de Revocand. donat. V. Dominia, n. 5. quæ dictio etiam rem modicam, imò minimam comprehendit, secundùm Glossam in Clement. Uniq. V. Aut earum parte, de Foro compet. & Extravag. Uniq. §. fin. V. Esi quicquam, Ne sede vacante, Tiraquell. l. cit. Bartol. in l. Si servum 71. §. Prator 9. de Acquir. hered. not. 2. Secundò paritate cum minore: cujus jure gaudet Ecclesiæ *c. 1. c. & Auditis 3. de in litem, &c.* & prædium, etiam intus sterile, alienari sine solennitate non potest, l.

test, l. Si fundus 13. pr. ff. de Reb. eorum, qui sub tute. Bartol. in l. Si quis 2. c. de Agricol. & consit. n. 3. Tertio; quod ejusmodi rerum exiguarum ab omni solennitate absoluta alienatio satis fundetur *can. Terrulas & c. Caterum cit.* cum ex his posterior accipiendus sit de mobilibus donari, si quantitas exigua sit, permissis: quantumvis aliis rerum donatio prelati sit interdicta, o. *Fra-ternitatem 2. de Donat.* Gonzalez in c. *U. super 8. hic n. 3. in fine*; priori autem textu, non recentioribus prescripta, sed antiquioribus tantum sanctionibus Ecclesiasticis requisita, & ab eodem in c. 1. de *U. s. qua à prelat. n. 6.* relata, hoc est, duorum vel trium Comprovincialium Episcoporum approbationis solennitas sit remissa, Duarenus l. *cit.*

Atque istius Doctoris & Rebuffi, sententiam Juris rigore: contra aliorum DD. communiori sensu, S. Congregat. autoritate & prelatorum, exigui valoris & Ecclesie parum utiles res immobiles, passim liberè alienantium, praxi spectatis, prius relata Redoani & ejus sequacium doctrinam censeo præferendam, cui, ut *can. 1. & can. Sine exceptione* in contrarium *cit.* non obstant, cum Panormit. in c. *U. super cit. n. 15. & cit.* Redoano Rubrica 23. n. 17. dicendum est, dictione *Quicquam* & aliis, quæ ejus sunt significationis, minima, imò etiam modica, extra materiam peccati, regulariter non comprehendi, juxta illud, *De modicis & minimis non curat Prator, arg. l. Scio 4. ff. de In integ. restit.*

40. Sed, inquires, quanam pro modicis & exigui momenti rebus sunt habende? Qua de re magna dissensio est inter DD. nam Staphylus de *Lit. Grævia n. 1. & 2.* & Palao *Tract. 12. disp. 2. n. 1. §. 1. n. 2.* pro talibus de Jure habendas existimant, quæ non attin-

gunt valorem aureorum centum, & non ferunt annuum censum quinque aureis majorem: idque Curie Archiepiscopalis Salernitana praxi ita observatum, testis est Zerola *Prax. Episcop. V. Alienatio, §. Ad sextum* Fran. Leo *Theaur. Fori Eccles. p. 4. cap. 1. n. 73.* quæ viginti quinque ducatorum auri de Camera valorem non excedunt. Glossa in *can. Terrulas cit. V. Exiguas*, tales fortè vocari ait, quæ non valent ultra viginti solidos, sive totidem nummos aureos, juxta dispositionem Concilii Agathensis, relati *can. Si quos 57. ibi, Quod tamen jubemus viginti solidorum numerum & modum in terrula, vel vineola, vel hospitiolo tenere, q. cit.* Quam Glossæ sententiam, cum in Curia etiam Romana, quæ cæterarum Mater & Magistra est, usu recepta sit, in omnibus aliis observandam, docent Corradus *Prax. Dissens. Apostol. lib. 9. cap. 1. n. 45.* & Donatus *Prax. Regul. Tom. 1. p. 2. Tract. 14. q. 37. n. 3.*

Sed præ istis placet doctrina Quarantæ *V. Alienatio, n. 41.* Riccii *Prax. Episcop. decis. 39. n. 8.* Barbosa *de Offic. Episc. alleg. 95. n. 51.* & aliorum, quæ res modica & exigua sit, relinquendum prudentiæ & arbitrio judicis, ex ratione; quòd *can. Terrulas cit.* & alibi, quæ talis sit, non definiatur, ut non obscure insinuat Glossa *cit.* eas, quæ viginti solidos non excedunt, exiguas dicens dictione *Fortè*, significante dubitationem; ac proinde rem non determinante, secundum Glossam in *l. Si duo 34. V. Fortasse, ff. de Recept. arbitr. & in l. In substitutione 31. V. Fortè ff. de Vulgari & pupill. substitut.* ea autem, quæ lege definita non reperiuntur, arbitrio Judicis relinquuntur, *l. 1. §. fm. ff. de Jure delib. Decius in c. Sedes 15. de Rescript. n. 2.*

E c

Neque,

Neque, ut Donatus existimat, *can. Si quos cit.* hac in re aliquid est definitum; quia eò agitur de manumissione servi benemeriti: cui ultra viginti solidos in pecunia numerata, vel terrulam hos valore non superantem, non dandum, à memorato Concilio statutum, satis patet ex textu, & *ibi* notat Turrecremata *n. 1.*

Neque aliud suadet praxis Curiae Romanae; quantumvis enim ad hanc, pro licentia alienandi res, viginti solidorum valorem non excedentes, frequenter recurritur à praelatis territorii Pontificii & provinciarum vicinarum: ad eam tamen, pro non majoris aestimationis rebus alienandis, recurri ordinariè non solet ex remotioribus, & Septentrionalibus provinciis: in quibus proinde, quae res modica sit, relinquendum est arbitrio iudicis, facultates Ecclesiae, locorum, temporumque circumstantias & consuetudinem ponderantis ita; ut alicubi, quae viginti, alibi quae triginta vel quinquaginta, alibi quae centum aureis aestimatur, modica & exigua censeferi possit, Barbofa *cit. n. 51.* & Riccius *cit. n. 8. in fine.*

42. Excipiuntur tertio res Ecclesiae inutiles & multò magis damnosae, ut sunt servi fugitivi, *can. Fugitivi, 12. q. 2. c. Injustum 4. de Rer. permut.* domus intra urbes, quae magnos & saepe majores sumptus exigunt, quam afferant fructus, *can. Non liceat, q. cit.* uti etiam alia res immobiles, & possessiones Ecclesiae minus utiles, quae pro aliis utilioribus comparandis alienari vel permutari cum consilio & consensu Capituli à praelatis possunt, non obstante juramento de consensu Apostolico in alienationibus requirendo, *c. Ut super 8. V. Possessiones, hanc Rubr.* quòd talibus casibus extra omne dubium sit, rem Ecclesiae fieri meliorem, Barbofa *in §. cit. n. 6.* & ante

eum Panormit. *n. 15.* ubi *§. cit.* dispositionem, de immobilibus non magni valoris, ait, exaudiendam.

Excipiuntur quarto casus maximae necessitatis, urgentis & exigentis talem celeritatem; ut summi Pontificis, vel alterius superioris consensus requiri & expectari, sine gravi Ecclesiae praesudicio vel damno, non possit, Panormit. *in c. fin. de Eccles. adif. n. 8.* & Quarantà *cit. n. 42.* quia necessitas, praesertim maxima, recessum à Jure frequenter promittit, & facit licitum, quod aliis de Jure licitum non est, *c. Quanto 4. de Consuet. & Reg. Quod non 4. de R. L.*

Excipiuntur quinto bona, quae à Ecclesia vel Monasterio non possunt retineri, v.g. immobilia aut mobilia praefata FF. Minoribus & Capucinis S. Francisci sub modo licito legata; haec enim sine Canonicis solemnitatibus distrahuntur eorumque pretium in fabricae, aliasque Fratrum necessitates, & usus converti posse, *cit. Quarantà n. 41. V. Scab. Riccii decis. 56. n. 1.* Barbofa *Alleg. cit. n. 59.* & Fagnani *in c. Nulli cit. n. 41.* doctrina, & ratio est; quia ejusmodi rerum alienatio est necessaria, necessitate ortà ex statu sive Regula, *c. Exiit 3. de V. S. in 6.* & propterea Ecclesiae vel Monasterii non sunt incorporata, *Clement. Extra 1. eadem Rubr.* ad cujusmodi honorum distractionem solemnitates non exiguntur, *Tit. 17. art. 4.* statuetur.

Excipiuntur Sextò tres casus alienationis, sine consensu Apostolico permittit, *Extravag. Ambitiosa cit. infra n. 100.* referendi: de quibus & aliis huiusmodi Genus relatis Alienationibus

Dubium controversumque est, ut licitè etiam sint praelato, ad Ecclesiam vel Monasterium aut Mensam suam bona, in consulto Papà, non alienanda obstruenda

proprio Juramentò. Hoc certè ad illas extendi; ac proinde eas hujusmodi prælatò sine prædictò consensu illicitas, defendit Azor p. 2. *Instit. lib. 9. cap. 1. q. 9.* & non obcurè sentiunt Navarrus de *Alienas. rev. Eccles. n. 14.* & Molina *Tract. 2. de I. & l. disp. 468. n. 8.* eà moti ratione; quòd juramentum illud ad relatas alienationes extendi possit ex voluntate prælati jurantis; ut ita consultius, cautiisque, & cum minori Ecclesiæ lædendæ periculo suscipiantur: & si ad solas alienationes, absque Canonica solennitate prohibitas, non etiam ad alias sine ista Jure antiquò permissas extenderetur, non appareat, quem habeat effectum aut utilitatem. Accedit; quòd juramentum latam interpretationem admittere & exigere videatur; ut ejus obligatio extendatur ad omnia, quæ verba, in amplo & proprio sensu accepta, comprehendunt, *arg. c. Veritatis 14. de Jurejurando:* ex cujus dispositione juramentum Fidelitatis, prælatò præstitum, extenditur ad istius successores: quæ lata interpretatio est, & in juramento locum habet, hòc ipsò; quòd pertineat ad favorem Religionis, pro qua, sicut faciens ratio summa, *l. Sunt persona 41. ff. de Religios. & sumpt. fun.* sic aliis præferenda est interpretatio ampla; ut jurans à perjuri periculo magis removeatur, ut nonnulli exigunt apud Suarez de *Juramento Lib. 2. cap. 32. n. 8.* Ita Azor & ejus sequaces.

47. Sed melius, dictas alienationes etiam hujusmodi prælatò, inconsultò Papà, ferè permissas, cum *cit. Redoano Rubrica 33. casu 1. n. 10.* tradunt Riccius *decis. 39. n. 1.* & Donatus *Tract. tit. 9. q. 36. n. 3.* Ratio est; quòd secundum Panormit. *in c. fm. n. 3.* & ipsum Azor *cit. cap. 1. q. 17.* juramentum de non alienando simpliciter præstitum, de

Jure illicità & non permissà alienatione sit accipiendum: & secundum ipsum, qui ad residentiam in Ecclesià sua juramentò se adstringit, nihilominus ex necessitatis, utilitatis vel alia Jure approbata causa ad tempus possit abesse; quia juramentum præstitum in materia Juris, ad istius terminos est restringendum, & secundum Juris dispositionem intelligendum, ut colligitur ex *c. Ad nostram 21. & c. Clericus 35. de Jurejurando:* cujus ratio ulterior est; quòd jurans, qui aliud non expressit, Juris dispositioni se conformasse præsumatur, Alciatus de *Præsumpt. Reg. 4. præf. 32.*

Quare juramentum de non alienando sine consensu Apostolico, de casibus, quibus ejusmodi consensus à Jure exigitur, intelligendum erit, in contrarium allatà ratione non obstante; partim quia, etiamsi ad illos casus non extendatur, effectus & utilitate non caret; cum prælatum ad alienationem Juri conformandam reddat firmiorem, & remotiorem à periculo damni Ecclesiæ suæ inferendi; partim verò; quia, licet ad relatos & Jure permissos casus extendi intentione jurantis possit, in dubio tamen extensum non præsumitur; cum strictè, & in dubio in partem mitiorem & juranti favorabilem sit interpretandum, ut cum Archidiacono *in cam. Ne quis, 22. q. 2. Panormit. in c. Clericus cit. n. 2. & c. Ut super 8. hic n. 15. Sylvestro V. Juramentum 3. q. 3.* & cæteris alicujus nominis Interpp. ac DD. plerisque docent *cit. Suarez n. 2. Sanchez Lib. 3. Moral. cap. 17. n. 20. & Laiman Lib. 4. Tract. 3. cap. 9. n. 1.* id defuentes ex recripto Gregorii IX. Clericum, vi juramenti de servandis Ecclesiæ suæ statutis præstiti, ad observanda, quæ postea primùm edita sunt, obligatum, & istorum transgressione juramenti violati reum, negant

Et 2. tis e.

eis *c. Clericus cit. & c. 1. eadem Rubr. in 6.* Ratio est; quòd, cùm homo à natura præditus sit libertate, eum ad aliquid determinatè faciendum vel omittendum adstringi, odiosum sit & grave: & propterea, ubi de Obligatione agitur, stricta interpretatio præferenda sit; ut de Obligatione promissionis & stipulationis ex *l. Quidquid 99. pr. ff. de V. O. de juramento autem partim ex c. Ad nostram 21. cit. ibi, Nos juramentum tuum benignè interpretari volentes, partim ex c. 15. Odis, generali Regula in 6. constat.*

Neque aliud postulat favor Religionis, considerandus in juramento; quia hic solummodo exigit; ut factum conformetur dicto, quod juramentò est confirmatum: non etiam; ut istius verba accipiantur latè, eoque inducta Obligatio ad plura &, quàm potest, multa extendatur; cùm juramenti, quò interpretatio benignior est, eò facilius & expeditius sit observantia & remotius periculum perjurii: quòd solum Religio, & in testimonium invocati Numinis reverentia exposcit, ut cum *cit. Suarez n. 9. advertit Pirrhing ad Rubric. de Jurejurando, n. 102.*

Neque obstat textus *c. Veritatis cit.* quia eò non fit extensio ultra proprium verborum sensum; cùm enim ex una, juramentum Fidelitatis præstitum Prælaro non sit sub nomine proprio, & quatenus est determinata hæc persona: sed sub nomine appellativo, & quatenus præditus est tali dignitate: ex altera verò parte cum persona dignitas non extinguatur, sed eà mortuà permaneat, & transeat ad illius successorem, *c. Quoniam 14. de Offic. delegat. mirum non est; quòd vi juramenti Fidelitas debeat etiam successori, quantumvis istius expressa mentio in illius formula facta non sit, Covarruv,*

in c. Quamvis 2. de Pactis in 6. p. 1. §. 5. n. 5. V. Tertiò & aliis relatis in c. Veritatis cit. Barbosa n. 5. & Gonzalez n. 4.

ARTICULUS IV.

De Causa necessaria ad rerum Immobiliùm & Pretiosarum Alienationem.

SUMMARIUM.

49. Immobiliæ alienandi causa quadruplex est.
50. Prima Necessitatis Ecclesiæ.
51. Secunda Utilitatis ejusdem.
52. Alienationem non damnosam esse, sufficere vult Glossa:
53. Melius negant ceteri DD.
54. Majorem Ecclesiæ utilitatem exigentes.
55. Explicatio majoris utilitatis:
56. Quæ debet esse evidens aut probata.
57. Tertia alienandi causa est Pretia.
58. Variis modis exercenda.
59. Quarta, Incommoditas rei alienata.
60. Utilitas includit causam Remunerationis,
61. Et, latius accepta, ceteras omnes.
62. Sine justa causa facta alienatio non valida est:
63. Non tamen ob solam prohibitionem Juris,
64. Multa prohibentis, quæ facta veniunt.
65. Ecclesiæ in solo pretio lapsa restituitur adversus alienationem:
66. Cujus valor exigit causam veram, non tantum existimatam.

49. **R**es etiam immobiles & pretiosæ, ad Ecclesias, Monasteria, aliâque similia loca pertinentes, licet omnino liberâ distractione in alios transferri prohibeantur, justâ tamen causâ exigente vel suadente, & adhibitâ solennitate à SS. Canonibus præscriptâ, alienari in ipsos etiam laicos permittuntur.

50. Causæ legitimæ, ex quibus ejusmodi res alienari permittuntur, à RR. plerisque cum Glossâ in *Summam*, 12. q. 2. Panormit. in c. Nulli 5. hic n. 5. Redoano de Rebus Eccles. non alien. Rubric. 18. à n. 1. Covarruvia Lib. 2. Var. cap. 17. n. 2. & Nicol. Everardo JCT. & in Electorali nostrâ Universitate SS. Canonum celeberrimo & Primario Professore Vol. 2. Consil. 19. num. 58. referri solent quatuor: quarum

Prima est urgens Necessitas Ecclesiæ; quod hæc ære alienò, quò gravatur, liberari, nisi aliquâ ejusmodi re distractâ, vel creditori in solutionem datâ, non possit, *Auth. Scân. Hoc jus porre-ctum*, ibi, *Si debitum urget*, C. de SS. Eccles. § 10. q. 2. can. habenti & can. Placuit, 12. q. 2. cit. aut ei imminet ruina, vel damnum aliter inevitabile; vel patiatur defectum sacre suppellectilis, necessariae ad rem Divinam ritè decentèrque obeundam: ad quam parandam & ministros a-lendos fructus & proventus non sunt sufficientes, Sylvester V. Alienatio, q. 2. Redoanus l. cit. n. 14. & Donatus Tom. 1. Prax. Regular. p. 2. tract. 14. q. 9. n. 2. Ratio est; quia necessitas non subjacet legi, c. Consilium 2. in fine, de Observatio-ne jejuni. imò ea ipsius vis est; ut non modò leges vincat, l. Aliquando 5. ff. de Offic. Proconsul. § l. 1. C. de Oper. libere. sed canones etiam sibi subjicere soleat, c. cit. § c. Licet 3. de Feriis, & faciat licitum, quod de Jure aliàs licitum non est,

l. 1. C. de Patrib. qui fil. distr. & Reg. Quod non est 4. de R. 7.

Secunda est ejusdem evidens Utilitas, can. Sine exceptione ibi, Quod non sit dubium, Ecclesia profuturum, 12. q. 2. c. 1. in 6. & Clement. 1. de Reb. Eccles. alien. junctâ Glossâ V. Necessitas aut Utilitas, ubi has æquiparari, earumque alteram ad legitimam alienationem sufficere, advertit. Nec immeritò etiam Utilitas; cùm enim ob Ecclesiæ damnificationem potissimum Jure prohibita sit rerum Ecclesiasticarum alienatio, hanc permissam esse oportuit ob causam evidentis ipsius utilitatis; ne, quod in Ecclesiæ favorem & utilitatem salubriter est introductum, in ejus odium & incommodum retorqueretur, contra l. Nulla Jura ratio 25. ff. l. Quod favore 6. C. de LL. & Reg. Quod ob gratiam 61. in 6. Sed hinc

Dubium oritur, an, ut alienatio reputetur Ecclesiæ utilis, exigatur, ut fiat locupletior, sive ejus causa melior evadat, re immobili distractâ, quàm eâ retentâ. Hoc non exigi, sed sufficere, quòd illa Ecclesiæ non sit damnosa. exilimat Glossa in can. Sine exceptione cit. V. Profuturum, ubi Ed ipsò, inquit, quòd non est facta pauperior, intelligitur locupletior, l. In pupillo 47. §. 1. ff. de Solut. Idem suadere videtur Jus & ratio. Illud *Auth. Scân. Hoc Jus cit.* ubi rei Ecclesiæ immobilis alienatio sustinetur, *Si nihil factum sit ad damnum Divinae domus*. Ista verò, sive ratio; quia ex una, Justitia Commutativa exigit, ut in contractibus observe-tur æqualitas: & quod datur, valore & æstimatione adæquetur ei, quod est receptum; ideo enim non Rationis, ut Vir-tutes aliæ, sed Rei medium respicere, dicitur à S. Thoma 2. 2. q. 61. art. 2. ex altera verò parte, æqualitas desideratur in alienatione, quâ Ecclesia locupletior evadit; ut enim quis locupletior dicatur,

Et 3 bonis

bonis sive rebus ipsius aliquod incrementum accessisse debet, & cum ipso contractantis rebus decessisse.

53. Verum, his non obstantibus, alienationem ex eo duntaxat; quod damnosa non sit, Ecclesiae utilem & permissam non censerit, cum Bellamera, in *can. cit. n. 1. Geminiano ibid. n. 2.* & Redoano *Rubr. 19. n. 15.* rectè docent Barbosa *Jur. Eccles. Lib. 3. cap. 30. n. 13.* & aliis DD. atque etiam Rotæ *Decis. allegat. Donatus cit. q. 9. n. 8. & 11.* propter satis claros textus utriusque Juris: Imperialis quidem *Novell. 120. cap. 9. V. Hoc autem*, ibi, *ut ex earum*, venditarum Ecclesiae domorum, *pretio redditus meliores emat*: Ecclesiastici verò, *can. Sine exceptione cit.* cujus textu relatum Leonis Papæ Decretum est, *Ne quis Episcopus de rebus Ecclesie sue quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat.* Cui consonant *c. Cum Apostolica 7. V. Ne quis, c. Tua 8. de lris, qua à prelat. & c. Ad aures 7. hinc Rubr. ibi, Ad majorem Ecclesie utilitatem.* Quæ fortassis etiam ratio est, cur Episcopus, qui juris Ecclesiastici mancipium, non retentò Ecclesie patrociniò, manumitti desideravit, Ecclesie duplum, scilicet duos ejusdem meriti & peculii servos, præstare quondam debuerit, ex Decreto Concilii Tolet. IV. *can. Episcopus cit. q. 2.* relatò.

Neque contrarium persuadendi vim habet *Auth. & can. Hoc jus cit.* partim; quia constitutio illa Civilis interpretationem recipit à *cit.* sanctionibus Canonis & ejusdem Juris *Novell. cit.* alienationem permittentibus ex causa Utilitatis, non cujuscunque, sed Majoris: partim verò; quia *Auth. & can. cit.* agitur de Ecclesie domo alienanda ex causa non Utilitatis, sed Necessitatis, scilicet urgentis debiti, quod ex solis mobilibus solvi

non valebat. Quæ causa ad alienationem sola hoc ipsò sufficit; quod Necessitatis & evidentis Utilitatis causa: acqui- parentur, & illarum alteram duntaxat intervenire, non utramque conjungi, sit necesse, *Clement. 1. ibi, Nisi Necessitas aut Utilitas exposcat, de Reb. Eccles. alien. ubi Glossa V. Necessitas & Redoanus Rubr. cit. n. 24.*

Multò minus urget ratio; quia à Justitia Commutativa intenta aequalitas in contractu etiam sic observari: & immobilia mobiliæque pretiosa justò pretio, sicut emi, sic & vendi aliòve modò alienari possunt; ut alienatio Ecclesie non solum nihil damni, sed multum, imò plus emolumentum afferat & utilitatis; sic enim justissima simul & utilissima alienatio foret, si v.g. prædium, ager, vinea &c. distraheretur; ut alia ejusmodi res immobilis melior, & plus utilitatis allatura, vel ab Ecclesia non procul distita, aut alius ejus prædiis aut fundis adlita, & propterea minori labore, incommodo, & sumptibus excolenda comparatur: vel, si antiqui & non conspicui operis calix, theca, lampas, vel aliud hujusmodi pretiosum mobile venderetur; ut ejus pretium in alia ejusmodi rei Divinae decore peragenda aptiora, vel splendida vasa, vel ornamenta impendatur, *Donatus l. cit.*

Porro, ut Utilitas alienationis causa sufficiens sit, evidenter debet apparere, & ex conjecturis prudentum judicio indubitatis, manifesta esse; istud enim importare videtur vox *Evidens*, quæ Innocentius IV. usus est *c. cit.* & relictis Apostolica, quæ super rerum Ecclesiasticarum alienationibus & concessionibus emanant; & cum de alienatione ob causam utilitatis facienda agitur, hæc munita esse solent clausula: *Si in evidentem utilitatem Ecclesie cesserit, vel cederet, vel cessuræ.*

cessuram esse, legitimè confiteri, venditionem, locationem, permutationem &c. ut ostendit Redoanus Rubr. cit. à n. 90. & latè declarat Corradus Prax. Dissen. Apof. lib. 9. à cap. 2.

Constare autem debet de ejusmodi utilitate pro statu præsentè, sive tempore alienationis, & in hanc præstiti consensûs, ut Barbosa cap. cit. n. 17. & legitimè, hoc est, non per solam alienantium assertionem, aut evidentis utilitatis mentionem factam in instrumento contractûs alienationis, c. 1. cit. in 6. sed per testes aliàsque legitimas probationes, ut Corradus cit. lib. 9. cap. 5. à n. 49. Donatus q. cit. n. 9. & ante utrumque laudatus maximi in Germania præsertim nostra Rominis J.G.T. cit. Consil. 19. n. 55. observant.

57. Tertia est Pietas, ob quam ad rei Ecclesiasticæ, aliàs prohibitam alienationem quatuor potissimum casibus deveniri posse, cum cit. Glossa in Summam & can. Aurum, V. In his tradit Redoanus Rubr. 20. n. 7. & Primò quidem pro redemptione captivorum; non etiam facilè malefactorum, patrata crimina carceribus & vinculis luentium, aut ad trirèmes damnatorum; quia istorum punicio iusta & conveniens est Reipublicæ, cujus interest delicta non remanere impunita, c. Ut fama 35. de Sent. excom. & l. Ita vulneratus 51. S. Eiusdem, ff. ad L. Aquil. cit. Covarruvias cap. 16. n. 9. & Molina Tract. 2. de J. & J. disp. 468. n. 2. & alii: sed

58. Fidelium, à Turcis aliisque Paganis, aut Hæreticis, in captivitate, aut à Catholico etiam dynasta carcere injustè detentorum, quibus mors, aut grande corporis & multò magis animæ, periculum timeatur; pro horum enim redemptione non solum res merè temporales, sed vasa etiam Sacra, aliæque res spiritualibus antecedenter annexæ oppignorari, & aliquan-

do distrahi utròque Jure permittuntur, §. Sacra 8. Instit. de Rerum divis. l. Sancimus 21. C. de SS. Eccles. Novell. 120. cap. 10. can. Sacrorum, can. Sicut & can. Aurum, q. cit. Secundò, pro necessitatibus pauperum; ne frigore aut fame pereant, l. Sancimus cit. ubi Imp. Non est, inquit, absurdum, animas hominum quibuscunque vasis præferri; cum, ut ait S. Ambrosius can. Aurum cit. relatus, Melius sit, ut serventur vasa viventium, quàm metallorum. Tertio, pro ædificando templo. Quarto, pro cæmeterii spatii laxandis ad Fidelium sepulturam, can. Aurum cit. junctâ Glossâ V. In his, quibus Donatus q. cit. n. 13. addit causam defendendæ adversus Paganos & Hæreticos Ecclesiæ, aut propagandæ Fidei Christianæ, arg. can. Si Episcopus &c. q. cit. à Bonacina de Contract. disp. 2. q. unic. p. 3. n. 1. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 25. approbatam, & Beatissimæ atque immortalis memoriæ INNOCENTII XI. P.M. in Sacrum, sive adversus Turcas, susceptum bellum, thesauros Ecclesiæ liberalissimè profundentis exemplò, luculentissimè confirmatam.

Quarta Ecclesiasticæ alienationis, & secundo locò relatæ Utilitati affinis causa est incommoditas, sive inutilitas rei v.g. domûs, vineæ, agri; quòd illius fabrica magnis impensis constet, & isti ab Ecclesiæ prædiis aut aliis fundis sint remoti, & non sine magno incommodo & sumptibus excoli, fructûsque colligi possint, vel ob soli infecunditatem aut exiguitatem parùm utilitatis afferant, aut Ecclesiæ sint damnosæ, can. Hoc jus cit. §. Item prædium, can. Non liceat, ibi, Nisi domos, quæ non modicâ impensâ sustentantur, can. Sine exceptione & can. Terrulas ibi, Ecclesiæ minus utiles & longè positas, 12. q. 2. cit. Ratio clara est; quia ejusmodi rerum alienatio redundat in evidentem Ecclesiæ

Ecclesie utilitatem, Molina *l. cit.* & Pirrhing *n. 25. cit. in fine* ad quam propterea, uti etiam proximè declarata Pietatis, ad Necessitatis causam potest, & ab aliquibus solet revocari.

60. Haftenus relatis casibus, sive Canonice alienationis causis supra laudatus Everardus *n. 52.* superaddit quintam, scilicet Remuneracionem beneficiorum & meritorum, sive obligationem ad antidora, expressam, *can. Si quos, can. Quicumque suffragio, 12. q. 2. c. Consensus 3. hic & c. Per tuas 5. de Donat.* Sed, ut ipse probè advertit, ista reducenda est ad causam Utilitatis; cum benemeritorum remuneracione ad liberalitatem in Ecclesiam exercendam alii invitentur: imò Necessitatis; cum ita effugiat notam ingratitude in beneficiarios: quos ut remuneremur, quodammodo urget obligatio Naturalis, *can. Quicumque cit. & l. Sed si lege 25. §. 11. ff. de Petit. heredit.*

61. DD. passim recepto legitimarum immobilium, & pretiosa mobilia alienandi casuum, sive casuum quaternario adversatur *Clement. 1.* duas duntaxat, scilicet Necessitatis & Utilitatis causas referens: aut etiam Glossa *in c. Nulli cit.* non nisi pro Utilitate Ecclesie vel Monasterii immobilium alienationem permittens; cum unica Utilitatis saltem latius acceptæ cæteras causas omnes complectatur; etsi enim strictè id solum, quod rem Ecclesie meliorem facit; in larga tamen significatione etiam, quod honestum piùmque aut necessarium est, vel Ecclesie damnum aut incommoditatem tollit, Utile vocatur, & à Jure reputatur, ut idem JCT. us perquam eruditè ostendit *cit. Consil. n. 57.*

62. Dubium nunc & controversia inter DD. est de alienationis rei Ecclesie immobilis vel mobilis pretiosæ, sine ulla e-

jusmodi causa, cum debitis tamen solemnitatibus celebratæ valore. Eam enim licet illicita sit, Jure tamen subsistere, cum Glossa *in can. Sine exceptione, V. Profecturum, 12. q. 2.* voluit Hostiensis in *Somma hic §. 3. in fine,* & Joan. de Lignano apud Panormit. *in c. 1. de in Integ. restit. n. 17.* eâ præcipuè moti ratione; quod ex unâ Ecclesia, cum ejusmodi alienatione læditur, in integrum sive eum statum, in quo antè contractum fuit, restituitur *c. 1. cit. & c. Auditis 3. eadem Rubr. ex altera verò parte, cum contractus nullus est, ejusmodi restitutioni locus non fit, l. In causa 16. pr. & §. Et generaliter 3. ff. de Minoribus &c.* cum enim talis casu Ecclesia habeat remedium Nullitatis Ordinarium, locus non est Extraordinario Restitutionis, secundum Regulam ab omnibus receptam, & omnino indubitam, testibus Sfortia Oddo *De Restit. in integ. p. 1. q. 17. n. 13.* & Rolando à Valle *Lib. 1. Consil. 59. n. 1.*

Sed melius, eam pro irrita nullaque cum *cit.* Panormit. habent Covarruvias *Lib. 2. Var. cap. 17. n. 2.* Redoanus *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 2. v. n. 34.* Molina *Tract. 2. de 7. & l. disp. 48. n. 15.* & Azor *p. 2. Instit. lib. 9. cap. 1. q. 1.* propter textum *cit. c. 1. in 6.* ubi Innocentius IV. alienationem non solemnem invalidam pronuntiat, ex ratione; quod evidens Necessitas, quare fieri deberet, Utilitas non subeslet. Ei contentam Clemens V. rei Ecclesie immobilis locutiones ad vitam &c. *Nisi Necessitas aut Utilitas Monasterii exposcat, c. Ad Monasterium 1.* & Paulus II. nullius omnino roboris & momenti esse decernens super ejusmodi rebus initos contractus, præterquam in casibus Jure permisis, *Extravag. Ambitiose* hic.

Pro ratione Nullitatis ejusmodi alienationis *cit.* Redoanus & Azor cum Panor-

Panormit, in c. Nulli cit. n. 7. reddunt ipsam Juris prohibitionem: ex qua actus contra eam gesti nullitatem generaliter argui volunt; quod Imperiali constitutione, l. Non dubium 5. C. de LL. & Canonica Regula 64. in 6. aperte sancitum sit, ut ea, quæ contra leges & SS. Canones sunt, non solum iniuria, sed etiam pro infectis habenda sint, textus est can. Imperiali, 25. q. 2.

64. Verum hæc ratio speciem majorem, quam vim habet; cum enim Prohibere & Irritare diversa sint, ex simplici actus prohibitione ejus contra prohibitionem gesti nullitas legitime non inferitur; quia multa prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent robore firmitatem. Non minus clarus & Regularis textus est c. Ad apostolicam 16. de Regular. cui similia habentur c. Ex literis 2. in fine, de Matrim. contra interdict. & c. Unico de Voto in 6. sic enim Matrimonia clandestina Ecclesia non tantum prohibuit, sed semper detestata est, teste Tridentino Sess. 24. cap. 1. de Res. matrim. & tamen, ante hoc ejus decretum, clam inita conjugia irrita non fuerunt. Sic eadem Voto simplici obstrictis illicita, & tamen Voti Religione, aut ex alio impedimento solum impediente ortâ obligatione ius super habitâ, contracta subsistunt, c. Ex literis, c. Unico, cit. & c. Rursus 6. Qui Clerici & vovent. Sic res uni promissa aut vendita contra legis prohibitionem donari, & vendita tradi alteri valide potest, Suarez de LL. Lib. 4. cap. 30. Molina Traët. cit. disp. 88. & Sanchez Lib. 7. de Matrim. disp. 2. n. 10. textus, in contrarium allegatos, de lege sive Jure actui formam præscribente, aut decreto clausulâ seu verbis irritantibus munito, ac proinde intra simplicis prohibitionis terminos non manente explicantes; & momentes, ea, quæ contra Jus sunt, pro infectis sæpe ideo tantum habenda; quod

careant robore firmitatis, & ope Exceptionis, vel per sententiam judicis elidantur, aut rescindantur, juxta can. Vides 10. disp. 10. ibi, Quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur.

Sed, ut ad propositam alienationem redeamus, ejus nullitas non rectè impugnatur ex c. 1. & c. Auditus cit. quia in integrum restitutionem, non casu omnis justæ causæ deficientis: sed quod, illâ ex justa causa factâ, notabilis lætio accidit in pretio, Ecclesiæ competere, cum cit. Covarruvia & Molina advertit Gonzalez in c. 1. cit. n. 14. tum enim contractum de Jure subsistere, patet arg. c. Cum dilecti 3. & c. Cum causa 6. de Empt. & Vendit. Canisius in c. 1. cit. n. 3. & ibi Gonzalez n. 14.

Eidem restitutioni in alienatione, ex causa legitima tantum existimata & Juris solemnitatibus observatis, factâ locum esse, cum cit. Covarruvia n. 2. & Molina n. 15. volunt Bonacina de Contract. disp. 30. q. 8. p. 4. n. 6. & Pirthing l. cit. n. 35. in fine; quod credible non sit, alienationes bonâ fide, & modò à Jure præscripto factas, ab Ecclesia irritatas. Quæ sententia, etsi valde probabilis, æqua, & in praxi tuta sit; & præterea, cum Jure præscriptæ solemnitates sive alienationis forma observata est, legitimam causam non defuisse, præsumatur: casu tamen, quod causam legitimam tantum existimatum fuisse constat, alienationem, spectatò Juris rigore, pro nulla satis probabiliter habent Navarrus de Alienat. rer. Eccles. n. 9. & Palao Traët. 11. disp. unica p. 15. §. 6. n. 2. quod absque legitima causa facta alienatio, cujusmodi ea, de qua agimus, revera est, à SS. Canonibus irrita absolute pronuntietur.

☉ (O) ☉

F f

ARTICULUS

ARTICULUS V.

De Alienationis Forma, five Solemnitatibus.

SUMMARIUM.

67. Tales sunt Tractatus, Consensus & Subscriptio Capituli,
 68. Et Consensus superioris,
 69. Alienandi conferentis potestatem,
 70. Vel potius contractum approbantis:
 71. Quales sunt Episcopus, sede vacante, Capitulum,
 72. Et istius (non etiam Episcopi) Vicarius generalis.
 73. Non exigitur consensus Episcopi loci, in quo res:
 74. Sed ejus, in quo sita est Ecclesia alienans.
 75. Episcopo alienanti neque Archiepiscopi,
 76. Neque Comprovincialium Episcoporum consensus necessarius est.
 77. Exempti alienant cum consensu Papa:
 78. Nisi alicui Generali subsint.
 79. Generalis cum consensu Papa, secularis privilegiis:
 80. Quibus tamen hodie est derogatum.
 81. Consensus Patroni requirendus est ex honestate:
 82. Non ex necessitate,
 83. Saltem, si ille sit laicus:
 84. Cujus etiam consensus tribus casibus necessarius est.
 85. Solemnitatibus destitutam alienationem aliqui irritandam:
 86. Melius alii irritam pronuntiant ipsò Jure,
 87. Illis prescribente etiam, cum alienatio utilis est:

88. Convalescit tamen alienatio solemnitate superveniente,
 89. Etiam ex intervallo,
 90. Perinde, ac si solemnitas ab initio intervenisset.
 91. Valet in foro animæ alienatio carnis solemnitate:
 92. Quam intervenisse in dubio non presumitur:
 93. Nisi super alienatione consecrati instrumentum publicum,
 94. Vel in illa intervenerit decretum judicialis,
 95. Vel diu non sit impugmata.

AD eandem rerum Ecclesie immobilium & pretiosarum alienationem quatuor Solemnitates Jure communi antiquò exiguntur.

Prima est Tractatus Capitularis vel Conventualis de necessitate vel utilitate alienationis ejusmodi rei, requisitus *can. Sine exceptione, l. 2. q. 2. c. 1. §. 1. S. 2. etiam, hic in 6. & supra Tit. 10. an. 2. applicatus.*

Secunda, Consensus majoris partii Capituli seu Conventus Ecclesie vel Monasterii, de cujus aliqua ejusmodi re alienanda agitur, *can. cit. c. 1. c. Cùm nos 3. c. Tua 8. de lio, qua à pralat. cujus explicationem dedi eodem Tit. 10. à n. 5.*

Tertia, ad earundem rerum alienationem, non quamcunque, sed strictè in sensu *l. Alienatum 67. ff. de V. S. acceptam, scilicet ad earum Donationem, Venditionem & Permutationem requisita solemnitas est Subscriptio Capituli, *can. Sine c. 1. & Tua cit. eodem Tit. 10. à n. 1. pluribus declarata.**

Quarta demum est Consensus superioris, ad earundem rerum alienationem Ecclesiarum Secularium & Regularium prælati aliisque administratoribus factendam.

endam, præscriptus *Autb. & can. Hoc jus porrectum C. de SS. Eccles. § 10. q. 2. can. Abbatibus, can. Placuit, 12. q. 2. & can. In venditionibus, 17. q. 4.* quorum textuum dispositioni non derogavit Pelagius Papa, de rebus monasterii disponendi potestatem totam Abbatibus adstruens *can. Nullam, 18. q. 2.* quia textu isto non Episcopi, sed monachorum potestati est derogatum: & Abbati, sicut illorum secundum Regulam gubernatio, sic rerum quoque monasterii (extra casum alienationis) omnino libera & ab ipsis independens administratio stabilita, Turcremata *in can. cit. & Tamburinus de Jure Abbat. Tom. 3. disp. 13. q. 5. n. 1.*

69. Cœtus autem superioris in alienationem rerum Ecclesiæ immobilium duplex est. Uno eorum administratori confertur ipsa alienandi potentia, quæ aliàs caret; quod ejus administratio restricta & limitata sit ad actus, ad rerum distractionem non tendentes: quò modò in Societate JESU superioribus Localibus v.g. Rectoribus Collegiorum ad rei immobilis alienationem necessarius est consensus Præpositi Generalis; cum sine isto alienandi carent potestate, & initus contractus alienationis irritus sit ipsò Jure Naturali. Ratio hujus perspicua est; quia ad contractus & actus cujuscunque substantiam & valorem hòc Jure necessaria est contrahendi sive agendi potentia; ut, ubi hæc desideratur, nec voluntas, nec justitia actus sufficiat: imò nec voluntas esse posse intelligatur, *l. Nolle 4. ff. de Acquir. hered. ubi Baldus & Menoch. Vol. 1. consil. 75. n. 34.* atque idcirco ex hujusmodi potentia defectu proveniens nullitas omnium maxima atque omnino infanabilis sit, per tradita à Vantio *de Nullis. ex def. jurisdict. n. 6.* Locales autem superiores Societatis sine Præpositi Generalis consensu immobilia alienandi po-

tentia carere, exploratum est ex ipsius Constitut. *p. 10. cap. 3. n. 3. Constitut. Gregorii XIII. quæ incipit Apostolica sedis, edita 18. Decemb. 1576.* & ejusmodi superiorum literis, ut vocantur, Patentibus, clausulâ alienationes excipiente solitis muniti. Alter rationem habens meræ solennitatis ad alienationem necessariæ ei, qui, licet alienandi potestate non careat, ad majorem tamen cautelam & removendum periculum læsionis &c. rem immobilem alienare nequit sine consensu superioris, contractum sua autoritate approbantis: quò modò consensus domini directi Vassallo, feudum, *Feud. Lib. 2. tit. 52. & 55. utrobique cap. 1.* iudicis decretum interponentis Minori, prædium aut immobilem rem aliam, *l. Non solum 4. C. de Præd. minor. Prælato inferiori aut alteri rerum Ecclesiasticarum administratori, similem rem alienaturo superioris consensus necessarius est, Autb. cum can. cit. & c. Cum nos 3. de liti, quæ à Prælat. Hòc locò de posteriori potissimum consensu est sermo.*

Porro superior, à quo is requirendus est, respectu Ecclesiarum, & Monasteriorum non - exemptorum, per *textus cit.* est Episcopus vel Archiepiscopus in propria sua diocesi, vel alius prælatus jurisdictionem quasi-Episcopalem obtinens in territorium & populum plenò Jure sibi subiectum, *Glossa in Clement. 1. V. Proprii, & sede Episcopali vacante ejus Capitulum, Glossa in Clement. Unic. V. Conferantur, De Rerum permutat.* quia alienationi autoritatem præstare actus est, non Ordinis, sed jurisdictionis Episcopalis: quæ Sede vacante penes Capitulum residet, *c. Hic quæ 11. c. Cum olim 14. de Majorit. & obed. ubi Panormit. n. 2. & Franc. de Pavinis de Offic. & potest. Capit. sede vac. p. 1. q. 10. n. 12.*

Non etiam Officialis, sive Episcopi Vicarius

ff 2

Vicarius generalis; quia decreti sive auctoritatis in alienationibus & transactionibus rerum Ecclesiasticarum interpositio exigit mandatum speciale, Sbrozzius *de Vicar. Lib. 2. q. 118. n. 2.* Pillegrin. *Prax. Vicar. p. 1. sect. & subs. 2. n. 55.* Alia ratio est Vicarii Capitularis; cum enim iste ex mandato seu commissione generali expedire etiam valeat ea, ad qua expedienda Episcopali Vicario opus est mandatò speciali, consensum, Capituli vice, præstare poterit in rerum, ad inferiores Ecclesias pertinentium, alienationes, per tradita *Lib. 1. c. 28. n. 66.*

73. An autem Episcopi diocesis, in qua Ecclesia vel monasterium, de cuius rei immobilis alienatione agitur: vel potius ejus, in qua res sita est, auctoritas exigatur, dubium & dissensio non levis est inter DD. Utriusque enim auctoritatem desiderat Baldus *in l. Si prædium 16. C. de Præd. minor.* quòd utriusque Episcopi interfit. Utriuslibet autem interventum sufficere, vult Bartolus *in l. cit.* propter text. *l. Si prædium cit. & l. Magis puro 5. §. 12. ff. de Rebus illorum, qui sub tutela:* quarum legum utrâque ad alienationem rei immobilis alicujus Minoris (ac proinde Ecclesiæ ejus jure gaudentis, *c. 1. & c. Auditus 3. de in Integ. restit.*) decretū judicis: & priori quidem loci, in quo res sita; posteriori autem domiciliū exigi: & alterius duntaxat interpositio sufficere videtur, Gomez *Tom. 2. Var. cap. 14. n. 17.* Molina *Tract. 2. De J. & J. disp. 224. n. 29.* & Bruneman *in l. Si prædium cit. n. 3.* Contrà determinatè Episcopi loci, in quo res sita est, consensum exigit Glossa *in can. In venditionibus cit. V. eodem, arg. l. cit. & c. Sanè 3. de Foro compet.* Ubi controversiæ, super re Ecclesiastica ortæ, cognitio præ aliis adstruitur Episcopo loci, in quo illa est sita.

74. Demum Episcopi, cujus jurisdictio-

ni subest Ecclesia vel monasterium, de cuius rei alienatione agitur, auctoritatem sive consensum necessarium ac sufficientem esse, cum Archidiacono *in can. In venditionibus, cit. n. 3.* Innocentio & Anchirano *in c. Pastoralis 14. de Privileg.* aliisque docent Redoanus *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 30. casu 1. n. 38.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 49.* quorum lententia conformior est sanctionibus Ecclesiasticis & rationi. Illis quidem; quia exigunt consensum ejus, à quo ordinatus est Prælati domus sive monasterii, cujus res est distrahenda; ad hunc enim, tanquam proximum superiorem prælati electi confirmatio & benedictio de Jure spectat, *c. 1. de Supplenda neglig. & c. Can. contingat 11. de Etat & qualis.* Tambur. *Tract. cit. tom. 1. disp. 6. q. 2. & n. 2. & disp. 11. q. 9. n. 1.* Huic verò, sive ratiois quia in alienatione Ecclesiastica exigitur consensus, sicut capituli sive conventus Ecclesiæ vel monasterii, sic etiam Episcopi, cui ex officio incumbit curare; ne illa vel istud rerum immobilium aut mobilium pretiosarum alienatione dispendium & damnum patiantur: cujusmodi cura non Episcopo loci, in quo res sita, tanquam alieno; sed Ecclesiæ vel monasterii, de cuius rei immobilis aut pretiosæ mobilis alienatione agitur, tanquam proprio ejus Pastori, ex officio incumbit. Confirmatur; quia, ne immobilium alienatione rerum suarum dispendium patiantur, periculum subit sola Ecclesia vel monasterium alienans; non res, de cuius alienatione agitur, ac proinde non istius, sed illius Episcopi cognitio & consensus opus erit. Unde corruit ratio & Opinio Baldi; quia, sicut alias solemnitates, sic etiam consensum superioris sacri Canonis exigunt, non propter interesse qualcunque: sed, quod versatur in conservacione aut amissione rerum immobilium aut mo-

aut mobilia pretiosiora: quod cum solam Ecclesiam alienantem afficiat, istius potius superioris curam attingit, quam Episcopi, cujus jurisdictioni subjectus est locus, in quo sita est res.

Neque magis fundata est Opinio Glossæ; quia inter cognitionem judicalem & consensum in alienationem latum est discrimen; cum illa competat ratione rei in territorio sitæ, c. *fin. de Foro compet.* iste vero ratione Ecclesiæ & prælati alienantis; ut hujus potestas relaxetur, & illius indemnitati prospiciatur. Unde, sicut de quæstione super ipsa re orta cognoscere potest iudex, in cujus territorio res est sita: sicut alienationem consentire spectat ad superiorem, cujus jurisdictioni Ecclesiæ, & prælati alienans subjungitur: qui est Episcopus loci, in quo Ecclesiæ, vel monasterium est situm, *can. Omnes Basilicæ, l. 6. q. 7. c. Cum olim 18. junctâ Glossâ V. In diocesi & fin. de Prescript. c. Constitutus 6. & c. de Religios. domibus.*

Neque suum mihi sensum persuadet Bartolus, cum; quia aliæ pro Minoris Civili, & aliæ solemnitates eodem & Canonico Jure præscriptæ sunt pro alienatione rerum Ecclesiasticarum; tum vero; quia illò ad alienationem immobilium Minoris requisitum decretum est judiciale, & in ipso actu præstatur: non item consensus Episcopalis: qui, hòc ipsò, quòd prælati alienantis potestatem relaxet, alienationem præcedere solet ac debet, *citt. Archidiacon. in c. 1. in 6. & Redoanus n. 43. & 44.*

75. Dubium secundo & controversia inter eosdem est, an Superioris scilicet Archiepiscopi vel Papæ consensus & auctoritas necessaria sit Episcopo, alienanti bona Mensæ suæ, vel etiam Capitularis. Non quidem post Constitutionem Pauli II. *Extravag. Ambitiose* relatam, aut

cum ad alienationem inconsultò superiore se non deventurum prælati juravit; illà enim, ubi usu recepta est, & juramento, cum de re licita, imò laudabilis sit, standum est, juxta Regulam c. *Cum contingat 28. de Jurejurando, c. Licet eadem Rubr. & c. Quamvis de Pactis utrobique in 6.* Sed de Jure communi & *Extravag. cit.* antiquiori: ex cujus dispositione Episcopo, ejusmodi mobilia alienaturo, præter Capituli, etiam Archiepiscopi sui Metropolitanani vel Papæ consensu opus esse, cum Glossa in c. *1. V. Defensore, in 6.* existimat Baldus in *Auth. Hoc Jus cit. & Bonacina de Alienat. bonorum Eccles. q. unica p. 4. & n. 4. arg. c. Ut super 8. hanc Rubr.*

Sed istius textus dispositio specialis locum tantum habet in Episcopo ad consensum Apostolicum requirendum obligato vi à se præstiti juramenti; aliò autem hujus aut Archiepiscopalis consensus necessitas expressa non reperitur. Contra verò pluribus textibus ad alienationem Episcopi, præter capitularem vel clericalem consensum & subscriptionem, nihil exigitur, ut patet ex *can. Placuit, can. Sine exceptione, l. 2. q. 2. c. 1. De iis, que à prælat. & c. Pastoralis 9. ibid. & 7. de Donat.* Unde merito ipsi ad suæ vel Capitularis Mensæ bonorum alienationem de Jure antiquo, ac proinde, ubi *cit. Extravag.* & ejusmodi juramenti præstatio usu recepta non est, etiam hodie Archiepiscopi consensu opus esse, cum Innocent. & Hostiensis in c. *1. cir.* aliisque negat Redoanus *Casu 1. cir. n. 45. & 50.* Ratio est; quòd legislator Ecclesiasticus hujusmodi Consensus, si interventum desiderasset, mentionem utique non omisisset; ac proinde eum, hòc ipsò; quòd omiserit, nec desiderasse præsumatur, *arg. c. Ad audientiam 4. de Decimis.*

Ff 3

Neque

76. Neque huic Resolutioni obstat *can. 3. Hujusmodi §. Quodsi. 10. q. 2.* ad Ecclesiæ rerum distractionem exigens comprehensionem & subscriptionem duorum vel trium Comprovincialium aut vicinorum Episcoporum; quia §. *cit.* ex Concilio Agathensi *cap. 7.* desumpta dispositio consuetudine contraria sive non. usu, memoriam hominum excedente, jam pridem est antiquata, teste Bellamera *in can. Abbatibus cit.* apud *cit.* Redoanum *n. 56.*
77. Monasteriorum, uti etiam aliarum Ecclesiarum exemptarum superior, cujus autoritatis interventum, sive consensum ad illa & has pertinentium rerum alienatio exigat, est Papa: cujus jurisdictioni, vi privilegii Exemptionis, immediate subijciuntur, Glossa *in Clement. 1. V. Proprii.* Qua in re tamen à DD. adhiberi solet distinctio inter Monasteria à jurisdictione quidem Episcopi exempta, sed tamen subiecta alicui sui Ordinis prælato vel Abbati Generali, vel aliis in ea obtinenti jurisdictionem quasi-Episcopalem, & ea, quæ tali subiecta non sunt: & posteriorum quidem Abbatibus vel aliis prælatis immediatis ad immobilium alienationem præter majoris partis sui conventus, etiam Papalem consensum necessarium, cum Glossa *cit.* tradunt Panormit. *in Clem. cit. n. 9.* & Francus *in c. 1. in 6. n. 23.* quia hujusmodi Abbatibus vel prælati proprius, & immediatus superior est Papa. Priorum autem Abbatibus, aliisque superioribus Localibus sufficit autoritas sive consensus Generalis Præpositi &c. & aliquando ex iustius concessione solius Provincialis, in eos eorumque monasteria exercentis jurisdictionem quasi-Episcopalem, ut cum *cit.* tradunt Suarez *Tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 27. n. 13.* & Tamburin. *disp. cit. 9. §. n. 2.* Ipsi tamen Abbati vel alteri prælato Generali ad proprii monasterii immobilium alienationem, præter conventus sui, etiam Apostolicum consensum necessarium esse, cum Redoano *in cit. n. 77.* & communi aliorum docet *cit.* Tamburin. *disp. 13. q. 5. n. 2.*
- Recte tamen hic Suarez *cit. cap. 27. n. 13.* de Religiosis Ordinibus monet, quando Præpositi Generalis necessarius, aut Provincialis consensus sufficiens sit, spectandas esse cujuscunque Ordinis Constitutiones, Consuetudines & privilegia Apostolica: vi quorum, præsertim à Gregorii XIII. *Constitutione*, quæ incipit *Apostolica Sedis, die 18. Decemb. 1585.* edita, ita concessorum, Præpositus & Congregatio Generalis Societatis JESU, & vi communicationis privilegiorum, aliorum etiam Ordinum Abbatibus & Capitula Generalia, secundum *cit.* Tamburinum *n. 2.* bona stabilia sive immobilia pretiosa, exigente aut suadente iustâ causâ, alienare Papâ inconsultò possunt, Molina *Tract. 2. de l. & l. disp. 46. n. 13.* & Tamburin. *disp. cit. q. 6. n. 1.* ubi varia ejusmodi aliorum Ordinum Privilegia refert.
- Verum hodie, ex *Decreto?* Congregat. Cardinalium Interpp. Concilii Tridentini, Urbani VIII. jussu 7. Septemb. 1624. editò, memorata facultas Ordinum Præpositis & Congregationibus vel Capitulis Generalibus est adempta; ut jam res & bona immobilia, & mobilia pretiosa alienare, hypothecæ subijcere, ultra triennium locare, in feudum vel emphyteusim concedere, nisi in calibus Jure permissis, eis perpetuos Vitalitatis census imponere, sine ipsius dicte Congregationis expressa, in scriptis & gratis concedenda licentia, sub penâ privationis Officiorum suorum omnium, Vocatione que tam Activæ quàm Passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, ipso factò incurrente,

cutrênda, ampliùs non possint, Tanne-
rus *Tom. 3. disp. 4. de Justitia q. 7. n. 193.* & Tamburinus *q. cit. n. 7.*

81. Dubium certio est, an ad rerum
Ecclesiasticarum alienationem, præter su-
perioris Ecclesiastici, etiam exigatur con-
sentus Patroni. Hunc enim etiam de
Jure requirendum, non obscurè defumi
videtur ex eo; quòd Patronatùs Jus, si-
cut Honorificum & Utile, ita etiam O-
nerololum esse perhibeatur à Joan. Andrea
& Panormit. in *Rubric. de Jure Patron.*
n. 1. & in suis *de hoc Jure Tract.* à Ro-
cho de Curte *pr. n. 3.* Viviano *Lib. 1. cap. 5. n. 2.* tradita & ab aliis DD. recepta
ejus definitione; patronisque à Jure im-
positum sit Onus, sive cura sui patro-
natùs Ecclesiæ defendendi non solum ad-
versus potentiores, ne opprimantur;
sed etiam adversus earum Rectores & ad-
ministratores; ne ipsarum bona malè al-
ienata dilapidentur, aut reditus, in al-
ios, quàm à fundatoribus præscriptos
usus, scilicet cultùs Divini & fabricæ
conservationem, salaria & sustentationem
ministerorum, alimenta aliásque ne-
cessitates pauperum, convertantur, *can. Filiis, can. Decernimus, 16. q. 7. & c. Generali 13. de Elect. in 6.*

82. Sed, etsi hæc ita se habeant: &
propterea, cum Ecclesiæ rerum aliena-
tionem necessitatis aut alia legitima cau-
sa exigit, etiam patroni consentum re-
quirendum, suadeat ratio Honestatis: &
aliquando Utilitatis, redundantis in ip-
sam Ecclesiæ & ipsum alienantem; ne
ab eo susceptæ alienationis negotium, si
patrono non consulto damnololum, aut
saltem Ecclesiæ non expedire, ex qua-
cunque causa videatur, ab ipso ex Officio
impugnetur, juxta *can. cit.* ejus tamen
consentum ad contractùs ex justa causa,
& cum hætenus declaratis solennitatibus
celebrati substantiam & valorem necessa-

rium non esse, cum Felino in *c. Cum acci-
cessissent 8. de Constit. n. 20.* Panormit.
in *c. Unic. Ut benef. Sine diminit. n. 20.*
Rocho de Curte *Tract. cit. V. Onerosum*
n. 3. Lambertino *de Jure Patronat. Lib. 3. q. 2. art. 7. n. 2.* & Viviano *cap. cit. n. 19.* docet Laiman *Tractatu de Rer. Ec-
clesiæ alien. cap. 4. n. 58.* Ratio est;
quòd substantialibus alienationis solenni-
tatibus à Jure nusquam accenseatur, &
præter clerici institutionem sine patro-
ni præsentatione factam, *can. Decerni-
mus cit. c. Illud 8. & c. Ex insinuatione 14. de Jure patron. nullus actus, sine ipsius
autoritate gestus, irritatus reperitur,*
ut cum Anchorano *Consl. 72.* advertit
Lambertin. *cit. n. 2. in fine.* Imò à Con-
cilio Toletano IV. *can. Noverint, 10. q. 1. relatò,* decretum sit, conditores Basi-
licarum in rebus, quas eisdem Ecclesiis
conferunt, nullam potestatem habere,
sed juxta Canonum instituta, sicut Ec-
clesiam, sic & dotem ejus ad ordinatio-
nem Episcopi pertinere. Consonant tex-
tus *can. De rebus, 12. q. 2. can. In ca-
nonibus, 16. q. 1. & novissimè Concil.
Trident. Sess. 24. cap. 3. de Reformat.*

Neque aliud exposcit ratio Oneris,
patrono imminentis; quia vi istius &
can. Filiis, aliorumque can. cit. patro-
no saltem laico, de Jure non jurisdictio
in Ecclesiam & Clericum in ea canonicè
institutum, neque rerum ejus tempora-
lium administratio: sed quædam dunta-
xat inspectio competit & cura; ne rerum
seu bonorum dilapidatione Ecclesia da-
mnum patiat; hoc enim & res malè
administrari si adverteret, à Jure im-
positi Oneris ratio exigeret; ut vel ejus Re-
ctorem honestæ admonitionis conventio-
ne compeecat ipse, vel canonica distri-
ctionis severitate coercendum prælato
Ecclesiastico denuntiet.

Dixi, *Saltem laico;* quia patroni 83.
Ecclesia-

Ecclesiastici consensum ad alienationem exigit Anchoran. *cit. Consil. 72.* quod majus istius, quam laici jus & auctoritas sit in Ecclesia patronata; cum administrationis rerum istius temporalium rationes exigere, *c. Ex literis 7. de Jure patronat. & c. Cum & plantare 3. §. In Ecclesiis, de Privileg. & Ecclesie vacantis custodiam assumere possit, ut desumitur ex c. Bona 51. de Appellat.* Sed melius, & excluso privilegio, etiam Ecclesiastici patroni consensum ad alienationis valorem de Jure exigunt, negat Lambertinus *art. cit. n. 2.* quod id Jure nusquam sit expressum.

84. Excipienda tamen imprimis sunt bona in Ecclesiam collata, apposita in ipsius Foundationis limine conditione, ne sine patroni consensu alienentur; cum enim in illo à patronis reservari pensiones, & alia conditiones etiam Juri communi adversantes, dummodo perpetua legum prohibitione reprobata vel impossibiles non sint, apponi cum Episcopi consensu possint per ea, quae *arg. l. In re mandata 21. C. Mandati ex communi aliorum sensu & Rotae decis. alleg. tradit Barbosa in c. Gravis 15. de Censibus n. 3.* in Foundationis limine cum istius consensu etiam apponi poterit, & servanda erit conditio; ne in Ecclesia fundationem vel dotacionem collata bona, ipsò non consultò, alienentur; cum talis conditio à sacris Canonibus nusquam reprobetur, Lambertinus. *art. cit. n. 1.* Roenthal *Tract. Feudal. cap. 4. conclus. 19. n. 14.* & Laiman *Tract. cit. cap. 3. n. 51.* Deinde, bona Ecclesie non absolute donata, sed concessa in feudum; talia enim, etiam in casu licito, & Canonice solennitatibus observatis, alienari sine domini directi consensu non posse, *arg. c. Transmissa 7. & c. Verum 8. de Foro compet. communiter docent Cano-*

nista apud Laiman, *l. cit.* Denique bona, quae, ut sine suo consensu non alienentur, patroni etiam laici, privilegio vel consuetudine, immemoriali tempore praescripta, obtinuerunt, Laiman *ibid. n. 52.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 63.*

Dubium quartò & magni in praesentis momenti controversia est de valore alienationis immobilium & pretiosorum, ex justa quidem causa, sive in casu licito, sed haecenus enumeratarum solennitatum aliquam omisam, *vg. Capituli aut superioris consensu non requisitò vel non obtentò, celebratae.* Et ejus quidem valorem defendunt Sylvester *V. Alienatio, q. 12.* Navarra *de Alienat. rer. Eccles. n. 17.* Rodriguez *Tom. 1. Regular. q. 27. art. 9.* & Quaranta *in Summa Bullar. V. Alienatio, n. 24. & 50.* Moventur duplici ratione: Prima est; quod dictas solennitates praescribendi ratio unica fuerit; ne Ecclesie damnum ac praedictum paterentur; hujusmodi autem damnum aut praedictum, quando *vg. evidenter Utilitatis causa intervenit, omnino cesset; atque idcirco cessare etiam conveniat legem vel sanctiones Ecclesiasticas, quibus dictae solennitates introductae & immobilium ac mobilium pretiosorum alienationi sunt praescriptae, arg. c. Cum cessante 60. de Appellat. c. Magna, in fine 7. de Voto, & l. Generaliter 50. C. de Episc. & Cleric. Tiraquell. *Tract. de Causa cessante lit. L. à n. 530.* & Anchoran. *Consil. 47. n. 4.* ubi ait, *Hec est Regula generalis in legibus, tractatibus & aliis dispositivibus, ut cessante causa, super qua datur dispositio, etiam dispositio cesset.* Altera; quod, cum ejusmodi contractus favore Ecclesie claudicet ita; ut hanc illò secum sine debita solennitate initò stare, vel ab eo recedere, si velit, possit, ut Sarmientus *de Redit. p. 1. cap. 2. n. 18.**

¶ 1. §. docet, contractum valere sit necesse; quia ab invalido nulloque recedere contrahentium uterque liberè potest; cum, quòd nullum est, nullum habeat effectum, perinde ut, quòd factum non est; quia non factum & nulliter factum æquiparantur, l. Quores 6. ff. Qui satisfiunt cog. Flaminus de Confid. q. 46. n. 25. Confirmatur; quia, ut res male alienata Ecclesiæ restituatur, necessaria est rescissio Contractus, ut non obscure supponitur, can. Apostolicos 13. §. Quisquis, & satis perspicue exigitur can. Precarias, 12. q. 2. non obscure indicio valoris; quia rescissioni locus non est, quando actus ipsò Jure est nullus, arg. l. In causa 16. pr. & §. 3. ff. de Minoribus.

Verùm rescissio can. cit. supposita vel expressa, non ad Obligationem & similes Juris effectus, sed ad Factum tantum referri debet ita; ut alienatio, quæ de Jure nulla est, de facto etiam revocetur, & res Ecclesiæ restituatur, ut cum Turcremata in can. cit. notat Gonzalez in c. Quores 2. de Partu n. 1.

¶ Quare melius ejusmodi alienationem pro irrita habent Covarruv. Lib. 2. Var. cap. 17. n. 2. Molina Tract. 2. de l. & l. disp. 468. n. 15. Suarez Tom. 4. de Relig. Lib. 2. cap. 77. n. 20. & 21. & Bonacina de Contract. disp. 3. q. 8. p. 4. n. 10. qui præcipue se fundant in Jure, debita solemnitate destitutas alienationes dilertè & generaliter irritante, can. Si ne exceptione, 12. q. 2. ubi Leo Papa Irrita, inquit, est Episcoporum venditio & Commutatio rei Ecclesiæ absque conventia & subscriptione Clericorum: cui ad verbum consonant textus c. 1. c. Tua 8. de lris, quæ à pralaz. & similia habentur Clement. 1. & c. 1. hic in 6. Ratio est; quòd sine solemnitatibus Jure præscriptis facta alienatio destituitur Forma: quæ

non servatà actus est nullus, l. 1. l. Si cum inter 2. C. Quando provocare non est necesse, Glossa in c. Cum dilecta 22. V. Irritum, de Rescript. Panormit. ibid. n. 6. & Tiraquell. in l. Si unquam 8. C. de Revocand. donat. V. Revertatur n. 67.

Neque, ut contrariæ doctrinæ Assertores sibi persuadent, cum alienationem suadet evidens Utilitas, deficit ratio, ob quam solemnitates sunt introductæ; quia has introducendi ratio non fuit damnum & præjudicium, quòd hæc aut illa Ecclesia in hoc vel illo casu particulari patitur: sed universale periculum multarum damnificationum Ecclesiis inferendarum, nisi Legali cautione certæ solemnitates, in rerum Ecclesiasticarum alienationibus universaliter observandæ, præscriberentur: quæ ratio cum non deficiat, quantumvis, debita solemnitate in contractu aliquo particulari non observatà, nullum Ecclesiæ damnum inferatur; tali etiam casu non cessabit ratio, ob quam hæcenus declaratæ solemnitates Jure sunt præscriptæ. Confirmatur paritate legum Civilium, propter periculum multarum fraudum ac deceptionum in ultimis voluntatibus committendarum, exigentium solemnitates præscriptas, l. Ex imperfecto 3. & l. Hac consultissima 21. C. de Testamentis: & S. Synodi Tridentinæ, propter periculum gravium incommodorum, quæ ex defectu probationis conjugiorum clam initorum timenda sunt, ad valorem matrimonii præsentiam proprii parochi, & duorum vel trium testium requirentis Sess. 24. cap. 1. de Reformat. matrim. quibus non præsentibus inita conjugia & solemnitatibus non observatis, condita testamenta, ipsò Jure irrita nullaque sunt etiam casu, quò committendæ fraudis, aut alicujus incommodi ex testamento minus solenni, vel ex matrimonio aliter

G g

igitur,

inito, secuturi periculum abesse constaret; quod fraudum & incommo-
 dum saepe interventurorum, aut secutorum
 periculum, nisi Legales & Canonica il-
 la cautiones in omni testamento aut ma-
 trimonialia contractu essent observandæ,
 non cesset, Suarez *Lib. 6. de LL. cap. 7.*
à n. 5. Salas Tract. eodem dist. 11. f. 3.
n. 31. & Palao Tract. 3. dist. 5. p. 1.
n. 11.

Neque obstat eorundem ratio altera;
 quia cum Ecclesia sine solennitatibus
 contrahens, si ista velit, resilire non
 permittitur in poenam fraudis: quam il-
 lis, tanquam Canonica alienationis For-
 mæ, non observatis, contrahendõ præsu-
 mitur intentasse, Valquez *cit. dub. 14.*
in fine, rectè advertens casu, quod Ec-
 clesia sic contrahentem ad contractus ob-
 servantiam vellet compelli, ex parte ip-
 sius opus esse, ut contractus, qui nul-
 lus fuit, adhibitis, quæ sunt omis-
 sæ, solennitatibus omnibus, approbetur &
 ratificetur. Unde

88. Dubium quintò est, an alienatio,
 ob defectum solennitatum nulla, istis ex
 intervallo supervenientibus ratificetur.
 Ratio dubitandi desumitur à paritate pu-
 pilli: à quo sine consensu & authorita-
 te tutoris initus, & propterea irritus
 contractus, illius consensu ex interval-
 lo superveniente, non convalescit, §.
 2. *Instit. & l. Obligari 4. §. 5.* junctâ
 Glosâ *V. Debet. ff. de Auth. tutor.* Con-
 firmatur; quia alienatio destituta solen-
 nitatibus, ut antè dictum, nulla est ob
 defectum formæ: in qua, ubi peccatum
 est, ratihabitio nihil operatur, secun-
 dum Baldum *in l. Observare 4. §. Post*
hoc 6. ff. de Officio Proconsul. q. 14.

89. Nihilominus ejusmodi rerum Ec-
 clesiarum immobilium alienationem, solen-
 nitatibus ex intervallo supervenientibus,
 ratificari, cum Hostianâ *in c. Cum nos*

3. de lis, qua à prelat. V. Raram, & De
normit. ibid. n. 3. aliisque defendunt Re-
 doanus *de Reb. Eccles. non alien. Rebr.*
30. casu 6. n. 10. & Sarmiento de Rebr.
Eccles. p. 1. cap. 3. n. 1. propter tertium
c. Quoties 2. de Pæniis: ex cujus Grego-
 riana decisione conventiones, superioris
 consensum exigentes, ejus supervenien-
 te ratihabitione, solidantur; & *c. Cum*
nos cit. ubi conventu non consentiente,
 imò reclamante, ab Episcopo facta rei
 immobilis concessio non tenere dicitur:
 nisi eam postmodum, sive ex intervallo,
 conventus ratam habuisset. Ratio est;
 quia ejusmodi ratihabitio subsequens vim
 habet mandati, & ad præcedentis aequæ
 Ecclesiarum utilis alienationis tempus retro-
 trahitur, *c. Ratihabitionem 10. de R. L.*
in 6. Hostiens. l. cit. Vivianus in c. Cum
nos cit. & Barbosa in c. Quoties cit. n. 2.

Neque aliud rectè inferitur ex §. 2.
 & §. cit. quia lata disparitas est inter a-
 lienationem prælati Ecclesiastici, & con-
 tractum pupilli; isti enim contrahentem
 necessarius consensus tutoris est; ut dis-
 pleat defectum iudicii, quò laborare præ-
 sumitur pupillus, ad istius quasi intro-
 mandum consensum, & personam in-
 tegrandam; ut proinde merito consen-
 sus sive autoritas exigatur in ipso con-
 tractu, sive, antequam ad alia negotia
 transitus fiat: contra prælato, rem Ec-
 clesiarum suarum immobilium alienanti, su-
 prioris & capituli consensus necessarius est
 tanquam solennitas: quæ etiam ex in-
 tervallo superveniens à Jure perinde ha-
 betur, ac si à principio in ipso alienatio-
 nis contractu intervenisset, & hanc ra-
 tificandi & confirmandi vim habet, *cc.*
citt. & can. Si qua, 12. q. 2. Gaill. Lib.
1. Observat. 47. n. 5. & Gonzalez, in c.
Quoties cit. n. 13. Sicut alienationem
 rei immobilis alicujus Minoris sine de-
 creto iudicis: & alienationem feudi à
 vassallo

casallo sine domini directi consensu factas, illius decreto & autoritate, & huius consensu ex intervallo supervenientibus ratificari, docent Bartol. in l. Si quis 25. §. Jussum ff. de Adquirend. heredit. n. 5. & Baldus in l. Cum ipsa 4. C. de Contrab. empt. n. 5. cujus tamen in §. Post hac cit. traditum generale dogma calu, quò rati habitio fit solenniter, & ab omnibus, à quibus actus ab initio geri debebat, procedere, arg. l. 1. C. Qui admitt. ad bon. poss. ex communi aliorum sensu, negat Sarmiento cit. n. 1. Sed hinc ulterius

90. Dubium sextò oritur, an alienatio non solennis, solennitatibus v.g. Capituli aut superioris consensu ex intervallo supervenientibus, ita ratificetur; ut perinde habeatur, ac si nulla solennitas desiderata, ac proinde alienatio ab initio valida fuisset. Id enim negat Panormit. in c. Cum nos cit. n. 5. eam non nisi à tempore solennitatis supervenientis validam censeret, desumens ex Regulis, Non firmatur tractu temporis, quod de Jure ab initio non subsistit, quæ est 18. in 6. & Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, quæ est 29. ff. de R. I. Verum, quia superveniens illorum consensus fictione Juris ad celebrati contractus tempus retrahitur, et cit. ac proinde alienatio non per solum tractum temporis, sed legitimum consensum supervenientem ratificatur, ut notat Glossa Magna in Reg. cit. & præterea cum Ecclesia contrahens istius favore à contractu resilire, etiam ante prius omisi consensus adventum, non potest, allegatæ Regulæ non obstant, quò minus, superveniente legitimo consensu, alienatio ita ratificetur; ut perinde habeatur, ac si ab initio valida fuisset: quod cum Navarro n. 17. cit. & VV. aliis non obscure sentit, Suarez Tom.

4. de Relig. lib. 2. cap. 27. num. 20.

Dubium septimo est, an, cum solennitates nec intervererunt in contractu, nec postea supervenerunt, rei immobilis alienatio irrita etiam sit in foro Conscientiæ interno; id enim satis probabiliter affirmant Sarmiento de Redir. p. 1. cap. 2. Suarez Tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 77. à n. 20. Palao Traët. 12. disp. unic. p. 15. §. 4. n. 5. & alii, emptorem, qui ex parte prælati solennitates intervernisse bonâ fide existimavit, intellectò earum defectu ad rei Ecclesiasticæ ab illo sibi venditæ restitutionem cum fructibus in Conscientia obligantes, licet à nemine sit conventus. Rationibus moventur planè iisdem, quibus persuasi magni nominis Doctores, Canonicorum solennitatum aliquâ destitutam electionem etiam in foro animæ invalidam esse sustinent Lib. 1. tit. 6. n. 190. quarum vis ibidem à n. 191. jam est enervata.

Quare, alienationum Ecclesiasticarum non solennium contractus in interno sive Conscientiæ foro subsistere, emptoremque ad rei Ecclesiasticæ ex justa causa sibi venditæ bonâque fide emptæ restitutionem, donec alienationis nullitas declarata sit, in Conscientia non teneri, cum Panormit. in c. 1. de in Integ. restit. n. 19. Sylvestro V. Alienatio n. 15. & Navarro de Alienat. Eccles. n. 17. verisimilius defendunt Azor p. 2. Instit. lib. 9. cap. 1. q. 8. §. Secundum & Pirrhing ad banc Rubr. n. 36. Ratio est; quia hujusmodi alienatio in Conscientiæ foro subsistit, spectatò Jure Naturali; cum Jure istò ad ejus substantiam & valorem ultra mutuam contrahentium consensum & justam causam nihil exigatur: Canonicò autem aliòve positivò Jure eam etiam in animæ foro irritatam, non constat neque irritari fuit necesse; cum damnificationum Ecclesiis inferendarum periculum

culdm alienationis non solennis irritatio-
ne in foro externo jam satis remotum sit:
licet ejusmodi ex justa causa & bona fi-
de cum prælato celebratus contractus in
foro animæ subsistat.

921 Dubium octavò est, an solennita-
tes in rei Ecclesiasticæ alienatione inter-
venisse, in dubio præsumatur. Qua in
re, nec malè, distinguit Gaill. *Lib. 2. observat. 71. n. 6.* vel enim, inquit,
earum defectus in judicio à parte adver-
sa allegatur, aut secus? Si posterius hoc,
pro alienationis instrumento, omniàque
rite acta præsumi, ait cum Felino in *c. Sicut 16. de Senr. & re jud. n. 28. & Cravetta de Antiq. temp. pr. p. 3. pr. n. 26.*
Si prius, & defectus solennitatis ab ad-
versa parte allegetur, ea in dubio non
præsumitur, sed probanda est; ut, quam-
vis in alienationis instrumento, prælati
manu & sigillò munitò, eam præviò tracta-
tu & consensu Capitulari & ex justa vg-
evidentis utilitatis causa factam, asseratur,
id tamen ad pronuntiandum pro valore
alienationis non sufficiat; nisi earum in-
terventus aliunde appareat, aut probe-
tur, *arg. c. 1. in 6. & l. Quicunque 13. §. fin. ff. de Publ. in rem act.* quorum
textuum priori Episcopo, prætensâ re-
dituù exilitate alienationè tuenti, fides ha-
bita non fuit; quòd ea causa, licet justa,
non tamen probata fuerit, Glossa in *c. 1. cit. V. Tenuer.* & Laiman *ibid. n. 4.* Ex po-
sterioris dispositione autoritatè tutoris
& decretù judicis in contractu pupilli in-
tervenisse, probari est necesse, cum; quòd
facta non præsumantur, *c. 1. de Consti-
tut. in 6. & l. In bello 12. §. 2. ff. de Capt. & poss.* tum verò; quòd Regulare do-
gma sit, in solennitatibus Juris, liberæ
partium renuntiationi seu remissioni non
obnoxiiis, nudam & non probatam nar-
rationem non sufficere: sed illas appa-
tere vel probari esse necesse; cum, si non

probatae fuissent, Juris cautela & as-
positio facilè eluderetur à contrahenti-
bus, solennitates intervenisse, facile ex-
primantibus.

Ea tamen probationis necessitas per-
petua non est; quia imprimis alià solen-
nitatis & justæ causæ probatione opus
non est, quando eas intervenisse, asseri-
tur instrumento publicò, super aliena-
tione à publico notario cum solennitati-
bus debitis confectò; cum isto dispositi-
vè contenta vera esse præsumantur, *Scripta 2. de Fide instrument. & l. Cum
precibus 18. C. de Probat. juxta dicta Lib.
2. tit. 22. à n. 20.*

Deinde, si intervenit decretum
judicis, & hunc falsis allegationibus cir-
cumventum non ostendatur, Speculat.
Tit. de Empt. & Vendit. §. 4. n. 7.

Tertiò, si de pravio tractatu &
Capituli consensu constat, pro causæ in-
terventu & justitia præsumptionem esse,
nisi contrarium probeur, ex Mascardo
de Probat. conclus. 75. n. 11. notat Laiman
in c. 1. cit. n. 5. Demum eadem præ-
sumuntur, si alienatio diuturnò tempore
non fuit impugnata, ex generali Regu-
la; quòd ad contractum necessariæ so-
lennitates extrinsecæ ex temporis diutur-
nitate præsumantur, si ex parte ejus
cui præsumptio favet, possessio scienter
& patiente parte adversâ detur, *cit.
Felin. in c. Sicut cit. n. 33. Cravetta
cit. p. 3. §. Nunc venio, n. 1. & cit. Re-
doan. Rubr. 8. casu 11. n. 19.* ubi nec-
que, ad hunc effectum decennium suffice-
re, ait. Quòd, licet ita sit, quando
solennitas enuntiata, sive eam interven-
nisse in instrumento asseritur, & de ea
modica contentio est: casu tamen, quòd eam
non facta mentio, & de magni præpo-
dicii re lis est, solennitatis interventum
non ex 10. duntaxat, sed 30. vel 40.
annorum lapsu præsumi, Panormit. in *c. Perventi*

Peruenit 4. de Empt. & vendit. n. 10. Imola
ibid. n. 10. Gaill. l. cit. à n. 7. & alio-
rum communior Opinio est, fundata in
c. cit. & ratione; quòd, cum tanti tem-
poris lapsus tituli præsumptionem in-
ducit, idem statuendum sit de præsum-
ptione solennitatis, ad illius iustitiam ne-
cessaria. Hanc tamen præsumptionem
Juris & de Jure non esse; atque idcirco
in contrarium, siue defectus solennitatis
probationem admittere, ex communi
DD. sensu advertit cit. Gaill. n. 12.

ARTICULUS VI.

De Consensu Aposto-
lico, ad rerum Ecclesia-
stasticarum Alienatio-
nem requisito.

SUMMARIUM.

96. Sine isto Ecclesiarum res laicis sub-
mitti,
97. Et immobiles ac pretiosa alienari
nequeunt;
98. Ut sine eo facta alienatio irrita,
99. Et variis penis obnoxia sit?
100. Nisi res immobiles modice aut pa-
rum utiles sint.
101. Consensus Paps necessarius est ad
alienationem, antiquò Jure per-
missam.
102. Eum solum sufficere, asserentium,
103. Et negantium Opiniones referun-
tur,
104. Et conciliantur ope distinctionis.
105. Papa in alienationem damnosam
consentire non presumitur:
106. Neque licitè potest,
107. Presertim, si bona sint Camera A-
postolica.
108. In alienationem utilem consentire

- non solet ad informationem se-
lius alienantis:
109. Specialem tamen consensum præ-
stans supplet solennitates:
 110. In specie Tractatum & Consensum
capituli & superioris.
 111. Vis clausula, si ita est.
 112. Jus, consensum Apostolicum exi-
gens, usu receptum asserman-
tium,
 113. Negantiumque varia Opiniones.
 114. Eaque de re sensus DD. Germania
nostra.
 115. Refertur tenor Juramenti prela-
torum de non alienando,
 116. Ejusque recens explicatio consuta-
tur.
 117. Non afficit alienationes, Jure per-
missas sine solennitate.
 118. Eò sine ista prohibitas comprehen-
dit.
 119. Alia expositio ejus Juramenti.

ANtiquò Jure proditis Ecclesia-
sticæ alienationis solennitati-
bus cum tempore accessit Con-
sensus sedis Apostolicæ: sine
cujus speciali licentia & consensu capituli
sui, Prælati aliique Rectores Ecclesiarum
bona immobilia, seu jura illarum, laicis
submittere seu subdicere: illos Patronos
& Advocatos siue suarum Ecclesiarum
rerumque & jurium defensores constitue-
re: eosque quasi dominos aut superiores
recognoscere, à Gregorio X. in Concilio
Lugdunensi prohibiti sunt, & super ejus-
modi concessionibus, & alienationibus
celebrati contractus, hisque firmandis ad-
jecta juramenta &c. irritata, ut refertur
c. Hoc consulisimo 2. in 6.

Badem Apostolici Consensus solen-
nitas ad alias rerum Ecclesiæ immobilium
& mobilium pretiosarum alienationes
postea generaliter à Paulo II. requisita est
famige-

Gg ;

famigeratâ illâ, atque in libris scholisquæ & utroque Foro celebrata *Constitutione*, quæ incipit: *Ambitiosa & Extravag. Unicâ*, inter communes refertur. Eâ memoratus Papa imprimis prohibet quamcumque alienationem, quâ ejusmodi res sine bona sine consensu Apostolico transferuntur. Deinde excipit tres casus alienationis sine ejusmodi consensu permiffa: scilicet locationem infra triennium: Infeudationem & Emphyteusim, in casibus Jure permiffis & de bonis in Feudum vel Emphyteusim dari solitis ab antiquo, cum evidenti utilitate faciendam: & alienationem fructuum, qui servandò servari non possunt. Postea, extra hos casus

98. de rebus seu bonis Ecclesiarum, inconsulto Romanò Pontifice factam quamcumque alienationem nullius omnino roboris vel momenti, hoc est, ipsò Jure irritam esse, decernit ita: ut ejusmodi res & bona sic alienata ad suas Ecclesias liberè debeant reverti. Denique, tam alienantem, quàm alienatas ejusmodi res & bona recipientem, excommunicationis sententiâ ferit: & alienantem insuper, si Episcopus vel Abbas sit, Ecclesiæ suæ ingressu omnino interdictum: & si in interdicto sex menses perseveret, à regimine & administratione suæ Ecclesiæ suspensum: inferiores autem Prælatos & Rectores, prælaturis, dignitatibus, beneficiis, officiis & administrationibus suis ipsò factò privatos esse, decernit. De qua *Constitutione Extravag. fati*s

Convenit inter DD. primò, eâ prohibitas esse omnes species alienationis & omnia pacta, quibus rei immobilis aut mobilis pretiosæ dominium, non tantùm directum, sed etiam utile, usufructus, aut jus in re in alterum transfertur; quia eâ non tantùm Venditio &c. sed etiam Emphyteusis, Locatio ultra triennium, Hypotheca, aliisque similes contractus pro-

hibentur, Barbosa *in Extravag. cit. n. 5.*
Convenit inter eosdem secundò, in consensu Apostolico, non tantum in contractu Feudali & Emphyteutico, tribus casibus relatis, sed etiam in rei modica & Ecclesiæ inutilis distractione, *can. Terrulas, 12. q. 2.* & aliis casibus Jure antiquò sine solennitatibus permiffa alienationis, non requiri, Barbosa *ibid. n. 14. & de Off. Episc. alleg. 95. à n. 50.* Donatus *Tom. 1. Prax. Regul. p. 2. tract. 14. à q. 35.* Quod de dispositione *can. Terrulas cit.* à S. Congreg. Cardinal. Trident. Interppiteratò declaratum, testis est Fagnanus *in c. Nulli cit. n. 2 §.*

Dubium autem & controversia inter eos est primò, an consensus Apostolicus etiam exigatur ad alienationem, quæ exigente aut suadente justâ causâ & adhibitâ Juris solennitatibus fit. Ratio dubitandi est; quòd *cit. Extravag.* sine consensu illo fieri prohibeantur alienationes, præterquam in casibus à Jure permiffis, cum ergo immobilium & mobilium pretiosorum alienatio, exigente aut suadente justâ causâ & solennitatibus intervenientibus, à Jure permiffa sit, his cum illa concurrentibus, Apostolici consensûs interventu, sicut olim, sic & hodie opus esse, non videtur Panormit. Navarro & Rebuffio *in suis Tractat. de Alienat. rer. Eccles. omnibus n. 2.* Quorum Opinio non parùm ex eo confirmatur, quòd, si hoc etiam casu necessarius esset consensus Apostolicus, exceptio illa, *Præterquam in casibus à Jure permiffis*, nihil operaretur; ac proinde otiosa & inutilis foret, contra *c. In iis 30. de Privileg. & communem sensum DD. legis etiam pœnalis & odiosæ*, ne otiosa evadat, interpretationem latam sustinentium, *arg. c. Si civitas 17. de Sent. excom. in 6. c. §. fin. de Usuris in 6. junctâ Glossâ in §. fin. cit. V. Aliter jacta.*

Nihilominus, cum immobilia aut mobilia pretiosa alienantur, ultra justam causam & antiqui Juris solennitates, regulariter consensum Apostolicum *Extravag. cit.* requiri, cum Quaranta in *Summa Bullar. V. Alienatio, a. n. 5.* & M. Ant. Genuesi *Prax. Curia Archiepisc. Neapol. cap. 85, n. 2.* probabilius defendunt Tamburin. *Tom. 3. de Jure Abbat. disp. 13. q. 9. n. 1.* Donatus *Tom. 1. Prax. Regul. p. 2. tract. 14. q. 23. n. 1.* & Wagnereck in *Extravag. cit. Not. 4. in fine* id aliorum DD. frequentiori calculo, observantia & Stylò seu praxi curiæ Romanæ receptum asserentes, sęque fundantes in eadem *Constitutione*, quã memoratus Papa indemnitati Ecclesiarum, quæ bonorum suorum alienationibus, à suis Prælati & Rectoribus sępe attentatis, passim magna detrimenta passa sunt, consulere volens, in posterum alienationes quascunque fieri prohibuit, Romanò Pontifice inconsultò: itaque sibi & successoribus suis reservavit cognitionem justæ causæ, ad Canonicam alienationem requisitæ; quia, si rerum Ecclesiasticarum distractio generaliter in omnibus casibus, in quibus de antiquo, etiam *cit. Extravag. novò Jure sine consensu Apostolico fieri posset*, per eam contra Papæ intentionem & Procæmii tenorem, parùm fuisset consultum indemnitati Ecclesiarum: & Prælatorum, Ecclesiastica bona cum Divini cultûs detrimento usurpare præsumptum, ambitiosæ cupiditati non satis occursum; cum illarum Prælati & Rectoribus non minus licitum post illam esset, quàm fuit antè, ut rectè advertit Fagnanus in *c. Nulli 5. n. 15.* Unde in contrarium allatæ rationis confirmatio non adverfatur.

Ipsa etiam ratio majorem veri speciem, quàm vim habet; quia *Extravag. cit. Verbis, Præterquam in casibus à Jure permissis*, expressa exceptio restringenda:

& non ad omnes recensitos, sed duos duntaxat immediatè præcedentes, Feudalem & Emphyteuticum contractus, referenda est ita; ut per eam non Regula de non alienando, sed ea tantùm, quæ de rebus Ecclesiæ in Feudum aut Emphyteusim non concedendis est, limitetur, ut cum *cit. Fagnano observat Pirching ad hanc Rubric. n. 54.* & evincit ratio Resolutionis, atque inde etiam non obscure constat; quòd ea exceptio duobus illis contractibus: ipsi verò subjiciantur verba, *Ac de rebus, & bonis in Emphyteusim ab antiquo concedi solitis, cit. Fagnanus n. 14. & Donatus n. 5.*

Accedit; quòd exceptio illa, etiam si ad omnes, non tantùm ad duas proximè præcedentes alienationis species referretur, tamen, ne evaderet otiosa, de ejusmodi alienationibus Jure antiquo sine solennitatibus permissis & hæctenus explicatis, intelligenda potiùs, quàm ad eas, quæ præter justam causam etiam solennitates exigunt, esset referenda; & non obscure referatur à Barbofa in *Extravag. cit. n. 14.*

Dubium & controversia inter DD. ^{102.} secundo est, an ad valorem alienationis post *cit. Constitutionem Paulinam*, præter assensum Apostolicum, necessaria sit justæ causa, aut antiqui Juris solennitates. Ratio dubitandi pro Affirmativa est partim; quòd ejus conditor Paulus II. expressè omnes Prædecessorum suorum constitutiones, prohibitiones & decreta alia, super rerum Ecclesiasticarum alienatione edita, innovavit; ac proinde iis præscriptas solennitates omnes voluerit observari: partim verò; quòd credibile non sit, Romanum Pontificem, qui Jura tuetur, solennitates multis vigiliis & laboribus excoGITatas, unò verbò & præsertim *Constitutione*, eundem, quem ipsa, finem spectante, subvertere voluisse, ut habent textus

e. Eccle-

o. *Ecclesia 57. §. Neque enim de Electione. l. 1. §. l. Si quando 33. pr. C. de Inofficio test.* Pro Negativa autem imprimis est; quod Papa sit omnium Ecclesiarum Caput, *can. Inprimis 7. §. Contra hoc, 2. q. 1. & supremus ac plenarius illarum administrator arg. c. Licet. de Præbend. in 6. deinde; quod solennitates omnes introductæ aut firmatæ sint decretis Conciliorum, quæ Papæ sunt inferiora, *can. Nemo 23. can. Cuncta per Mundum 9. q. 3. aut summorum Pontificum, ipsius Pauli & pariter eo potestatis Prædecessorum, Constitutionibus: inferior autem superiorem ligare nequeat, can. Inferior 4. dist. 21. & c. Cum inferior. 6. de Majori. & Obedi. & par etiam parem; cum in eum non habeat imperium, c. Innotuit 20. §. Quamvis, de Electione §. l. Nam & magistratus 4. ff. de Recept. arbitr. atque idcirco eum Legalis aut Canonice dispositionis obligatione contringere non possit, Barthol. Peretti. in *Extravag. Ambitiosa cit. V. Prædecessorum, n. 5.***

Rationibus his in utramque partem allatis, aliquid tribuendum: & de controversia, distinctionis ope pronuntian- dum, existimo: &

104. Primò quidem cum *citr. Quaranta n. 7. in fine M. Ant. Genuensi cap. 106. n. 6. & Donato q. 26. n. 3.* etiam post Constitutionem Paulinam, pro irrita nullaque habendam censeo quamcunque rerum Ecclesie immobilium alienationem, quam non exigit necessitas, neque utilitatis aut alia iusta causa suadet, etiam cum consensu Apostolico factam: idque propter defectum Voluntatis & Honestatis,

105. Illius quidem sive Voluntatis approbandi alienationem faciendam sine iusta causa; hanc enim exigere, & an iusta causa subsit, cognoscere Papa solet, prævia delegatione in personas aliquorum, in dignitate Ecclesiastica constitutorum;

qui inquirent; an alienationis concessio cedat in evidentem Ecclesie Utilitatem: & si ita apparuerit, interpositò decreto nomine Sedis Apostolicæ ad illam aliam sum præstent, Riccius in *Praxi dec. 44. & Barbosa cit. alleg. 95. n. 71.* Neque in Ecclesiarum præjudicium vel damnum quidquam concedere intendit, aut præsumitur; cum, quidquid agitur à Papæ bene sanctæque agi, & suprema eius auctoritas, non nisi exigente aut suadente iustâ causâ, interponi consuevit; atque insuper in terris licitum non sit, de Sedis Apostolicæ iudicio iudicare, *can. Neminus 17. q. 4. vel ipsius sententiam retractare propter Primatum, Romanæ Ecclesie à Beato Petro divinitus collatum, ut advertebat Præpositus in can. 1. dist. 10. quod Redoanum de Reb. Eccles. non alien. dist. 30. casu 4. n. 43.*

Hujus autem, sive Honestatis equum sicut res Ecclesie sine causa alienandam, sic etiam sic faciendas earum distractiones approbandam, graviter peccat; quod rerum Ecclesie principalis quidem administrator sit; eas tamen tenetur conservare, pro promovendo ex ipsarum fructibus & proventibus cultu Divino, ministrorum salariis, alimentis pauperum, aliisque Ecclesiarum & egentium necessitatibus vel usibus; juxta *can. 1. can. Sacrum 15. can. Aurum 70. Ec. 12. q. 2. & illud Christi, Pascite Oves meas, Joan. cap. 21. v. 17.* non prohibitu voluntatis sua dicitur vel usurpare possit.

Confirmatur; quia ad hoc in Ecclesia Romana, præ aliis immediatè ipsi subiecta, cavendum, ex Pii V. *Motu proprio* ex certa scientia & de Apostolicæ potestatis Plenitudine, atque de S. R. E. Cardinalium in Consistorio secreto Consilio, & unanimitate Consensu 4. *Calend. Aprilis 1567. edito*, memorati Cardinales singuli, inter primis in sua ad ejus dignitatis Eminen-

nam promotione & assumptione Pilei, se-
 terras & loca quæcunque ad jus, proprie-
 tatem, & dominium sedis Apostolicæ
 pertinentia, ad eamque devoluta & ejus
 Cameræ incorporata, non alienaturos, aut
 in eorum alienationem consenturos: deinde,
 sede Apostolica vacante, in Conclavi
 de eadem *Constitutione*, per quemlibet
 eorum, qui in Romanum Pontificem eli-
 getur, inviolabiliter observanda, juramen-
 tum præstant. Idem, qui ad summi Pon-
 tificatus fastigium evehitur, post suam
 assumptionem promittere ac jurare: &
 hujusmodi promissionem ac juramen-
 tum, post suam Coronationem speciali-
 bus literis ejus confirmatoriis iterare de-
 bet, vi ejusdem *Constitutionis* Pianæ, à
 Gregorio XIII. Sixto V. & Innocentio
 IX. innovatæ & confirmatæ, ut refert
 Franc. Leo *Theſaur. Fori Eccles. p. 1. cap.*
15. n. 20. & 25.

108. Secundò de Jure invalidam cenſeo
 alienationem, factam ex justa quidem cau-
 ſa & cum conſenſu ſive licentia Apoſto-
 lica, quæ ad petitionem atque informa-
 tionem ſolius Prælati vel Rectoris alie-
 nantis: & non, ut moderna Praxiſ habet,
 cauſæ cognitione inſpectioneque per de-
 legatos præmiſſa, eſt impetrata, propter
Extravag. cit. textum ex eoque deſum-
 ptam rationem dubitandi pro Affirmati-
 va. Ratio eſt; quia per hujusmodi, con-
 ſenſum Apoſtolicum non ſatis conſultitur
 indemnitati Eccleſiarum: & propter hanc
 antiquo Jure præſcriptarum ſolemnita-
 tum defectus non ſuppletur. *De Jure,*
 dictum eſt, propter memoratam Praxin
 & modernum ſtylum Curie Romanæ, ha-
 rum defectum abundè ſuppletis, & illa-
 rum indemnitati ſatis conſulentiſ. Unde

109. Tertio, cum *cit. Quaranta n. 7.*
Donato n. 2. & Corrado Prax. diſpenſ.
Apoſtol. Lib. 9. cap. 1. n. 22. prævalida
 habendam cenſeo alienationem, quæ facta

eſt ex juſta cauſa & interveniente abſolu-
 tâ licentiâ ſedis Apoſtolicæ, legitime &
 abſque ob-vel ſubreptione impetratâ, &
 Motu proprio atque ex certa ſcientiâ in-
 terpoſitâ; cum propter rationem alla-
 tam pro Negativa: tum verò; quia, quidd
 Prælati inferiores res inutiles, exiguas,
 aut Eccleſiæ oneroſas abſque ulla ſolen-
 nitate alienare poſſint, habent ex conceſ-
 ſione & licentiâ Papæ, *can. Sine exceptio-*
ne, §. Item domus, 12. q. 2. qui, propter
 ſupremam & pleniffimam, quam habet,
 rerum Eccleſiaſticarum poteſtatem, ſana-
 re poteſt omnes Nullitates, ex quacun-
 que Conſtitutione Eccleſiaſtica proveni-
 entes, ſi ejus licentiâ vel actûs confirma-
 tio Motu proprio, vel de ſuæ poteſtatis
 Plenitudine fiat, ut à Rota deciſum, teſtis
 eſt Donatus *l. cit.*

In ſpecie autem Conſenſus & au-
 thoritas Apoſtolica tollit neceſſitatem
 Tractatus Capitularis, ſecundùm *cit.*
Quaranta n. 7. & Pirrhing n. 55. cum
 ejus defectum abundè ſuppleat cognitio
 de evidentia Utilitatis, quam alienatio
 Eccleſiæ præfertur allatura: quæ delegatis
 in partibus committi ſolet, priuſquam
 alienandi licentiâ Apoſtolica indulgeatur,
 Franc. Leo *cit. cap. 15. n. 27.* uti etiam
 Conſenſus immediati ſuperioris, ſecu-
 dùm eosdem DD. & Redoanum *Rubric.*
cit. caſu 2. n. 5. idem enim operatur Re-
 ſcriptum & autoritas Principis, quod
 operatur interventus & decretum Infe-
 rioris, Baldus *in l. Illud 2. C. Quando de-*
creto opus non eſt: & habens verbum ſu-
perioris, non indiget verbò inferioris, ut
 idem loquitur *in Summa l. cit.*

Eadem fere ratio eſt Subſcriptionis
 & Conſenſus Capitularis; quia illius, ſal-
 tem ad valorem, neceſſitatem paſſim ſu-
 ſtulit conſuetudo, juxta dicta *Tit. 10. à*
n. 12. cujus non minor vis eſt, quàm po-
 teſtatis legiſlatoris; ex cujus voluntate

H b

e3 vim

ea vim habet Juri Positivo derogandi, arg. c. fin. de Consuet. § 1. De quibus 32. ff. de LL. Panormit. in c. fin. cit. n. 1. & Rochus de Curte in c. Cum tandem de Consuet. f. 4. n. 24. iste autem, (sicut etiam illa) introductus est Jure solum Ecclesiastico: quò Papam non ligari, constat ex dictis & pronuntiato Baldi, illum *Supra Jus, Contra Jus & Extra Jus Positivum* esse, asserentis in c. Cum super 4. de *Causa poss. & propr. n. 1.*

III. Præter alios tamen *citt.* Quaranta & Wagnereck advertunt, si licentia Papæ non absoluta, neque ex certa scientia &c. sed cum clausula conditionata, *Si ita est*, concederetur, defectum solemnitatum, & præsertim Consensus Capitularis, ut notat Donatus q. cit. n. 3. non suppleri; ac proinde sine illis celebratum alienationis contractum invalidum fore: sicut sine illis non valet, in locis, ubi Constitutio Paulina usu non est recepta.

II 2. Dubium tertio & sicut non levis momenti, sic accipitis Resolutionis controversia est, an *Extravag. Ambitiosa cit.* usu sit recepta. Hac enim in re admodum variant DD. nam Quaranta in *Summa Bullar. V. Alienatio, n. 48.* & Corradus *Prax. Dispens. Apostol. Lib. 9. cap. 1. n. 7.* volunt, eam per totum Orbem usu esse receptam (recipiendam fortassis melius dixissent) integraliter & secundum omnes suas partes, etiam quoad penas extrinsecas censurarum. De ejusmodi viridij observantia in Urbe Romana, ex qua quotidie literæ Apostolicæ super rerum Ecclesiasticarum alienationibus emanant, & in toto Ecclesiæ statu, Alphons. à Leon. de *Censur. Recolle. 4. V. Alienatio.* In Archiepiscopatu Mediolanensi, Bonacina *Tract. de Alienat. p. 5. n. 4.* In civitate & diocesi Florentina, Ant. de Petra de *Jurisdic. Episc. Tract. & cap. 2. n. 10.* In tota Italia & Neapolitano,

Lusitanæ & Hispaniæ Regnis, Marc. Ant. Genuens. *Prax. Curie Neapol. cap. 7. n. 1.* Melch. Phæbus *Lusit. decis. 88. n. 11.* & Barbosa de *Offic. Episc. alleg. 95. n. 49.* testantur: etsi apud istum Covarruvias, an ea recepta sit apud Hispanos, multoties in quæstionem & controversiam aliter adduci.

Contrà, eam non ubique, Sylvester *V. Alienatio, q. 15. in fine* aliusque relati Sarmiento de *Redit. Eccles. p. 1. cap. 7. n. 20.* Extra Italiam nullibi gentium, præsertim quoad locationes, Zypæus *Analys. Jur. Pontif. ad hanc Rubric. n. 2.* Quoad easdem & privationem beneficiorum: & absolutè ex toto nullibi; & quamvis quoad dispositionem principalem & intrinsecam Nullitatis in multis; in paucis tamen locis, quoad extrinsecas excommunicationis, suspensionis &c. penas, usu receptam, asserit Navarrus de *Censur. Eccles. cap. 27. Excommunicati. 25. n. 150.*

Quam sensus DD. & locorum alius varietatem ponderantes Sairus de *Censur. Lib. 3. cap. 22. Excom. 8. in fine & Coutierz & Canon. Lib. 1. cap. 8. n. 6.* docent, consulendam praxin & consuetudinem locorum ac provinciarum, esse standum. Hanc præcipuè spectans Wagnereck in *Extravag. cit. V. Inconsuetudines* existimat, validas in multis locis videlicet alienationes, quæ sine summi Pontificis consensu fiunt, præsertim à Principibus Ecclesiasticis Germaniæ nostræ: qui propter hanc causam alicubi, saltem in non magni præjudicii alienationibus, ad Papam recurrere non solent: etsi id faceret tutius esset. Eandem praxin respiciens Engel ad hanc *Rubric. n. 15.* asserit, in Germania aliisque ab Italia remotis provinciis, ex quibus ad sedem Apostolicam difficilior est recursus, ex consuetudine alicubi Prælatos non exemptos pro alienatione

handi licentia, non ad illam & Papam, sed ad Episcopos suos recurrere: eamque, causa cognita, ab istis in ditionibus Belgicis concedi, testis est Zypæus l. cit. Conuetudinem verò, quæ Episcopi & Abbates exempti, jurisdictionem quasi-Episcopalem in suis monasteriis obtinentes, in alienatione vulgari, & minoris æstimationis prædiorum alterius superioris consensum non requirunt, ex communibus & receptis principiis propugnat cit. Engel n. 24. Unde ulterius

115. Dubium quartò & non minoris, quàm prior, momenti & difficultatis controversia est, an, & quomodo dictæ Constitutionis Paulinæ non-usus in Episcopis & Abbatibus possit excusari. Ratio dubitandi est, quia ex una, singuli, qui à sede Apostolica confirmantur, in sua Consecratione vel Benedictione, in sequentia verba jurant: *Possessiones ad mensam meam vel ad Monasterium meum, pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, nec de novo infundabo, vel aliquò modò alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesie mee, vel Conventus Monasterii, inconsultò Romano Pontifice: etique juramento addunt, Et, si ad aliquam alienationem devenero, penas in quadam super hoc edita Constitutione, scilicet Extravag. Ambitiosa, contentas, eò ipsò incurvere volo, ut habetur in Pontificali Romano p. 1. Tit. de Consecrat. Episcopi & de Benedictione Abbatis: ex altera verò parte, servandum est omne juramentum, quod non vergit in dispendium salutis æternæ, nec redundat in alterius præjudicium vel detrimentum: & multò magis, quod est de re honesta, aliàs debita & in Ecclesiæ vel Monasterii bonum redundante, juxta Regulam c. Quamvis 2. de Pactis in 6. c. Cum contingat 28. de Jurejurando & c. Licet 2. eadem Rubr. m. 6.*

Hujus Argumenti vim, in favorem Prælatorum, ut enervet Wagnereck in Extravag. cit. V. Inconsultò, respondet. juramentò illò plùs non promitti quàm quòd sine consensu illo ad nullam alienationem devenire velint, nisi in casibus antiquò Jure permisis: ac proinde, cum Ecclesiæ necessitas vel evidens utilitas alienationem postulat, rem Ecclesiæ vel Monasterii, præmissò tractatu & obtentò consensu capitulari, à Prælato alienari posse, quin agat contra juramentum; quia casus iste antiquò Jure est permissus. Atque sic Episcopale juramentum à JCT. is Romanis, super hac re à quodam Germaniæ Episcopo consultis, ante complures annos, asserit, explicatum.

Sed Responso ista non minùs difficilis est, quàm ratio, cui ipsam cit. Doctor opponit; quia relatum juramentum etiam se extendit, imò comprehendit casus, quibus rerum Ecclesiæ immobilium & pretiosarum alienatio ordinariè & licitè à Prælatis facta fuit: ac proinde eos, quibus alienatio ex justa causa & cum solennitatibus fit, cum; quia juramentum ad requirendum consensum Apostolicum obligat casu, quò intervenit consensus capitularis, præcipua antiqui Juris solennitatum, ut colligitur ex ejus tenore: & quò intervenit justa causa; quia alienationes sine justa causa etiam cum licentia & consensu Papæ faciendæ non sunt; imò in eas Papa non præsumitur consentire; cum licentiæ & consensui suo præmittere soleat accuratam cognitionem de Veritate & Justitia causæ alienandi, ut dictum est n. 104. tum verò; quia casus alienationum, antiquò Jure cum solennitatibus permiffarum, comprehendit Constitutio Paulina: ad quam Prælatorum juramentum refertur, iterum patet ex ejus tenore. Et denique etiam; quia prædictum juramentum, si non comprehenderet casus

Hh 2

aliena-

alienationum, quæ ex iusta causa & cum solennitatibus fiunt, parùm aut nihil operaretur: & contra finem per ejus introductionem intentum, non constringeret potestatem Prælatorum; cum rerum Ecclesiasticarum, quascunque prius poterant, alienationes facere, non obstante juramento, sine consensu Apostolico possent.

- ¶ 117. Quare, Episcopos & Abbates velati juramenti ad consensum Apostolicum requirendum obligari, existimo in omnibus casibus, quibus ille requirendus est *vi cit.* Constitutionis Pauli II. Unde, sicut ista, sic etiam dictò juramento non obstante, non tantùm Feudalem & Emphyteuticum contractum, tribus casibus illius textu expressis, celebrare: sed etiam res Ecclesiæ damnosas, inutiles & modicas (aut saltem in Germania aliisque partibus ab Italia remotioribus, non magni momenti) & in casibus supra relatis alienare sine Apostolico consensu possunt, Panormit. *in c. Ut super cit. n. 15.* Sylvester *V. Alienatio q. 6.* Azor *p. 2. Institut. lib. 9. cap. 1.* & Lessius *Lib. 2. de I. & I. cap. 24. n. 64.* quia tales alienationes juramento non comprehenduntur. Contrà res immobiles (saltem magni momenti) sine consensu Apostolico alienare, etiam in casu Jure antiquò licito & cum consensu capituli, volentibus Episcopis aliisque Prælati, qui vigore Literarum Apostolicarum consecrantur, sicut *cit. Constitutio*, ubi usu recepta est, sic etiam juramentum obstat, ut præter *cit. DD.* docent Navarrus *de Alienat. rerum Eccles. n. 14.* Layman *Lib. 3. Tract. 4. cap. 8 n. 10.* & Pirthing *ad hanc Rubric. n. 57.* propter rationem supra allatam.

- ¶ 119. In praxi, etsi difficilem censeam, non tamen rejicio alteram Responzionem, quæ eidem argumento occurrit *cit. Wagne-reck* asserens, in juramento, quò Episcopi,

si quando ad alienationem inconsultò Papa devenerint, se obnoxios fore presentur pœnis, in Paulina Constitutione sine *Extravag. Ambrosia cit.* contentis, sibi intelligi hanc etiam tacitam conditionem: *Si, vel Quatenus Extravag. hujusmodi usu est recepta:* cujus rationem eam reddat quòd juramentò illò Prælati se non obligent ad servandam legem, quæ in sua Provincia usu non recepta, aut non-ulu vel contraria consuetudine est abrogata. Sed etsi hæc in Episcopis procedat: Abbasbus tamen aliisque Regularibus, immobilia alienaturis, licentiam S. Congreg. Card. Trid. Interpp. hodie necessariam patet ex dictis *n. 80.*

ARTICULUS VII.

De Rerum malè alienatarum Revocatione.

SUMMARIUM.

120. Ecclesia agere potest contra Prælatum, rem suam malè alienatam.
 121. Vel contra possessorem ejusdem rem alienatam.
 122. Qua repeti potest à superiore alienantis.
 123. An etiam ab ipso, dubitandi rationes.
 124. Jura conclusioni non prevalentes.
 125. Casus, quibus alicui contra iura factum venire.
 126. Etiam propria turpitudine alligata, licet.
 127. Eisdem repetit Prælatus solam restitutus.
 128. Etsi non repetiturum se juravit.
 129. Uti & alienantis successor.
 130. Capitulum, etiam sede Plenà.
 131. Et ceteri clerici.

132. Imò laici parochiani & patroni,
 133. Et in Bavaria nostra Serenissimi
 Principes.
 134. Repetentibus non obstat rerum
 translatio in alium locum Pium:
 135. Neque exceptio domini;
 136. Cum reperti valeant Interdictò
 Recuperanda:
 137. Neque etiam prescriptio, objecta
 à male fidei possessore.
 138. An etiam à bona fidei possessore,
 ratio dubitandi,
 139. Prescriptionem impediens, dum
 vivit alienans &c.
 140. Non etiam, eò mortuò, obflans pos-
 sessori bone fidei:
 141. Etiam si ista fundata sit in igno-
 rantia Juris.
 142. Res male alienata cum fructibus
 est restituenda.

120. **R**ei suæ immobilis vel mobilis
 pretiosæ alienatione illegiti-
 mè, hoc est, sine justa causa
 vel Canonica solemnitate at-
 tentatâ, Ecclesiæ competunt duæ Actiones.
 Una adversus personam Prælati vel
 alterius administratoris male alienantis,
 ad damni sibi illati de proprio suo, si ali-
 quod habet, patrimonio refarcitionem
 tendens, *can. Monemus*, 12. q. 2. & c.
Ex presentium 3. de Pignorib. Ecclesia enim
 æquiparatur pupillo & minori, c.
 1. & c. *Auditis* 3. de in Integ. restit. quo-
 rum res si tutor vel curator male distra-
 xerint, Actionem contra eos minor &
 pupillus habent, ad omnis damni in bo-
 nis sibi illati refarcitionem, l. *Etiam* 3.
 & l. *fin. C. Si iur. vel curat. interven.*
 Atque hæc Actio in personæ male alie-
 nantis hæredes transit, c. *Ex presentium*
 cit. ubi Panormit. n. 3 & Laiman n. 2.
 121. Altera adversus rei male alienatæ
 possessorem, arg. l. *citr.* Glossa in c. Si

quis 6. v. *Alienata*; cum enim sine ju-
 sta causa vel Canonica solemnitate facta
 alienatio ipsò Jure irrita sit, c. 1. c. *Tua*
 8. de lris, qua à pralat. &c. eà rei aliena-
 tæ dominium translatum non est in acci-
 pientem: & si translatum esset, Eccle-
 siæ favore revocationi obnoxium foret,
can. Etsi illi, 12. q. 2. & c. *Episcopi*
 4. ubi Beronius n. 4. & Redoanus de Reb.
 Eccl. non alien. q. 22. §. Sed deinde, n. 7.

Quantumvis autem in Ecclesiæ ele-
 ctione sit, an contra possessorem; ut
 rem restituat: vel; ut se indemnem ser-
 vet, adversus alienantem agere velit,
 Glossa in c. *Ex presentium* cit. v. *Neces-*
sitate: & conveniendò unum sibi non
 præjudicet, quò minus convenire valeat
 alterum; cum silentium ei sola solutio
 imponat, l. *fin. cit.* postquam tamen
 contra unum v. g. possessorem obtinuit &
 recuperavit rem, alter sive alienans ad
 interesse conveniri amplius non potest,
 l. 1. §. 4. ff. *De eo, per quem fact.* quòd
 bona fides idem bis exigi non permittat,
 l. *Bona* 52. ff. de R. I. *Ad interesse*, in-
 quam; quia ad poenam & Satisfactionem
 pro injuria contra alienantem agere non
 prohibetur, Glossa in c. *Monemus* cit. v.
Reddere, Panormit. in c. *Si quis* cit. n.
 10. Redoanus q. cit. §. *Ad repetendum*, n.
 4. & Laiman in c. *Si quis* cit. n. 5.

Porro, rei male alienatæ repetitio- 122.
 nem revocationemque Ecclesiæ nomine
 non solum à superiore, sed ab ipsomet
 prælato vel alio administratore Ecclesia-
 stico fieri posse, communis sensus est
 DD. cui tamen etiam obflare non una
 ratio videtur, & Primò quidem; 123.
 quòd, si alienationem revocare ipse vel-
 let, proprium suum factum, tanquam
 contra sacros Canones gestum, deberet
 retrahere: proprium autem suum fa-
 ctum impugnare, eique contravenire
 nemini liceat, arg. c. *Quod super* 8. jun-

H h 3 àà Glos.

Et Gloſſa *V. Poſſe, de Conceſſ. præbend. & l. Poſt mortem 25. ff. de Adoption. &c.* in iudicio propriam turpitudinem allegans, non audiatur, *c. Inter dilectos 8. de Donat.* ibi, *Pro ſe vel potiùs contra ſe propriam turpitudinem allegabat.* Secundò; quòd prælati, ſaltem Episcopis inferiores, & cæteri rerum Eccleſiaſti- carum adminiſtratores, ejuſmodi immo- bilia aut mobilia preciola perperam alie- nare præſumentes, ipſò Jure & factò priventur ſuis dignitatibus, officiis, & adminiſtrationibus, *Extravag. Ambitio- ſa, S. Inferiores, inter com.* ac proinde e- juſmodi res repetere volentibus obſtet defectus poteſtatis ſive adminiſtrationis. Tertio; quòd à prælatiſ ejuſmodi res a- lienantibus adjici contractibus quandoque ſoleant juramenta de iis non revocandis & repetendis: quibus etiam in Eccleſia- rum ſuarum præjudicium præſtitis eos li- gari, non obſcurè detumitur ex *c. Per- venit 2. de Jurejurando*, ubi Episcopuſ, qui hujusmodi juramentum præſtitit, ut ſuo factò poſſet contravenire, ab il- lo autoritate Apoſtolicà eſt abſolutuſ: & meritò; ſi enim debitor, ne uſuras ſceneratori interveniente jurejurando promiſſas ſolvere; aut; ut cum jura- mento de iis non repetendis ſolutas repe- tere poſſit, opus habet ejuſ relaxatio- ne, *c. 1. & c. Debitoreſ 6. de Jureju- rando*, hæc etiam neceſſaria erit præla- to, Eccleſiæ ſuæ res malè alienatas repe- tere contra proprium ſuum juramentum volenti.

124. Sed hæc levia & minora ſunt, quàm ut dubiam reddere, non dicam, evertete valeant receptiſſimam concluſionem DD. imò ipſiuſ Juriſ, ejuſmodi repeti- tionem ipſi etiam prælato, à quo ſunt alienatæ, permittentis, *c. Si quò 6. ibi, Niſi forte & alienator & qui acceperit, ceteri reſtitutione ſibi proſpexerint. Quod*

ſi minori anima ſua curâ remedium Re- petitionis & Reſtitutionis oblatum neglexerint &c. Cui

Primà ratione objectum quaſi Re- gulare dogma; quòd contra factum ſuum venire nemini liceat, plures admi- tit exceptiones: quas inter ad rem pro- poſitam tres faciunt. Prima eſt, niſi actus malè geſtuſ & ut iſ, de quo no- bis ſermo eſt, ipſò Jure ſit nulluſ, *arg. can. Magnus, 22. q. 4. Redoanuſ de Reſ. Eccleſ. non alien. poſt Rubr. 33. q. 21. §. Et re ita ſe habente, n. 4.* Altera, niſi agatur de favore & jure publico, præſertim Eccleſiæ: cujuſ favore à præ- lato vel alio adminiſtratores, quod in il- liuſ præjudicium ab ipſomet geſtuſ eſt, rectè retractari, tradit Petr. Barboſa *in l. 1. ff. ſoluto Matrim. p. 5. n. 15.* Po- ſtrema, niſi actus non propriuſ, ſed, ut alienatio à prælato vel alio adminiſtrato- re Eccleſiaſtico, alienò nomine fit geſtuſ, Bartol. *in l. Si minori 3. C. de Jure Pro- ſci.* Pari modò de eo, qui turpitudi- nem vel dolum ſuum allegat, produci quaſi Regula non procedit, quando agi- tur de publico & præſertim Eccleſiæ fa- vore, vel periculo animæ: cujuſ, ut hic malè alienantiſ prælati, ſaluſ adducitur in diſcrimen, *arg. can. Quod quò 35. q. 9. Gloſſa in c. Inter cit. V. Turpitudinem, & Tuſchus Præſtic. V. Turpitudinem, 404. à n. 58.*

Neque obſtat ratio ſecunda; quia, ut non repetam, quòd *cit. Extravag.* quoad pœnas, aut ſaltem earum rigorem in paucis locis uſu recepta ſit: ut, in- quam, hoc prætermittam, & prælatos malè alienanteſ dignitatibus, adminiſtra- tionibus & officiis ſuis ipſò Jure & factò privatos eſſe, inſicias non eam, niſi illo- minus quamdiu non remoti, ſed in ad- miniſtrationum ſuarum officiis tolerati ſunt, ſicut alia per eos ſecundum factos

Canones gesta tenent, arg. l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prat. & §. Verumamen post can. Infamis, 3. q. 7. sic etiam contra eos nulliter factas alienationes revocare, resque malè alienatas repetere possunt, Glossa in c. Si quis cit. V. Prospexerint, & Redoanus §. cit. n. 5.

128. Neque tertia; quia juramentum illud non, ut quod debitor fœneratori præstat, de re licita: sed de illicita est, & de contraria obligationi prælato imposta à sacris Canonibus, can. Si qua, 12. q. 2. & c. Si quis cit. ac proinde obligatorium non est, can. Est etiam 2. Sc. 22. q. 4. & ipsomet c. Pervenit cit. cum juramentum institutum non fuerit, ut esset vinculum iniquitatis, can. Inter cætera, 22. §. Porro q. 4. cit. c. Quamò 13. de Jurejurando & Reg. Non est obligatorium 38. in 6. Glossa in c. Si quis cit. V. Alienator, Panormit. ibid. n. 7. Gutierrez de Juramento p. 5 cap. 1. n. 9. duo Barbozæ, Augustinus quidem in c. cit. n. 8. Petrus verò in l. 5. p. 5. cit. à n. 17. & alii: qui propterea c. Pervenit cit. aliòsque similes textus, pro Absolutionis necessitate allegari solitos, de Absolutione interpretativa & nullitatis declaratoria: non de dissolutiva vinculi exaudiunt cum Glossa fin. in c. Pervenit cit. Suarez de Juramento Lib. 2. cap. 15. n. 8. & Sanchez Lib. 3. Moral. cap. 9. n. 13.

129. Sicut à prælato, ejusque superiore, sic etiam alienatione retractatâ, repeti Ecclesiarum & Monasteriorum res malè alienatæ possunt ab ipsius successore, c. Episcopi 4. & c. Ad audientiam 9. hâc Rubr. etiam si propter collationis nullitatem undecunque provenientem, tantùm esset existimatus arg. l. Barbarius & §. Verumamen cit. Præter hunc & illos repeti ejusmodi res possunt à Capitulo, non solum Vacante, sed etiam Plena sede c. Si

quis cit. Imò, si in Ecclesiæ præjudicium gestis adjectum à prælato fuisset juramentum, ad evitandum in populo scandalum, consultius & honestius esset; ut alienatio ab illo vel superiore, qui nõ jurârunt, potius, quàm à prælato revocaretur; quia prælatus, qui juravit, secundùm externam speciem, videri Fidelibus, præsertim rudioribus, potest, agere contra juramentum, ut cum Glossa in c. 1. de in Integ. restit. V. Contractum, advertunt Laiman Tract. de Rev. Eccles. alien. cap. 3. n. 39. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 67. in fine.

His autem deficientibus, illegitimè alienata repeti possunt ab aliis Clericis, c. Si quis cit. §. Sed etiam, ubi Symmachus Papa, Licet, inquit, quibuscumque Ecclesiasticis vocem contradictionis offerre, ut cum fructibus possint alienata reposcere, & Ecclesiastica auctoritate succurrere. Idem Glossa in §. cit. V. Personis, & Panormit. ibid. n. 8. permittunt laicis parochianis; quòd ipsorum interest, ne Ecclesia sua ad inopiam vergat: præsertim patronis, etiam si illa sit juris patronatus Laicalis, ut cum Bartolo in l. Jubeamus 14. C. de SS. Eccles. advertit Redoanus q. cit. §. Sed deinde, n. 10. partim; quòd patroni, ratione Oneris sibi incumbentis, secundùm Glossam in c. Nobis 25. V. Modestè, de Jure patronat. à se suisque antecessoribus fundatas dotasque Ecclesias teneantur defendere; ne à potentioribus opprimantur, vel ipsarum dotes & bona temporalia malè alienata dilapidentur, can. Constitutum, 16. q. 1. can. Filiis & can. Decernimus, ibid. q. 7. ideòque patroni Ecclesiarum Advocati vocantur c. Præterea 23. c. Cum auctoritate 24. de Jure patronat. c. Generali 13. de Elect. in 6. Sc. partim verò; quòd grave præjudicium patiantur, si ab ipsis eorumve Majoribus fundatarum Ecclesiarum

fiarum vel beneficiorum reditus, bonis, ex quibus proveniunt, contra sacros Canones distractis, diminuantur; cum ita Ecclesia vel beneficium difficilius reperiat idoneos Rectores & clericos, à quibus, cum illorum reditus essent ampliores, appetebantur, ut in simili argumentantur Barbosa de Offic. Episc. alleg. 69. n. 21. & Palao Tract. 13. disp. 1. p. 1. §. 2. n. 9.

133. Multò majus, quàm cæteris patronis laicis, res Ecclesiarum malè alienatas repetendi jus competit Serenissimis & Potentissimis Electoribus nostris: qui ex speciali, & à Legato Sedis Apostolicæ agnito ac stabilito jure, à prælatis aliisque inferiorum Ecclesiarum administratoribus, in illarum rebus temporalibus malè versantibus, aut de hoc suspectis, administrationis rationem exigere possunt, ut patet ex Recepto Concordatorum, inter Serenissimos illos ex una, & R. mos ac Celsissimos dicecesium Ordinarios ex altera parte, initorum 1583. art. 1. §. Wann die Prælaten: cujusmodi potestatem patronis laicis jure communi non competere, res omnino indubitata est, propter claros textus *can. Nullus laicorum 18. can. Si quis Principum 16. q. 7. c. In quibusdam 12. de Pænis & S. Synodi Trident. Sess. 24. cap. 3. §. Patroni verò, de Reformat.*

134. Neque Ecclesiarum, Monasteriorum &c. res malè alienatas repetentibus obstat primò; quòd illæ in Ecclesiam vel alium locum aut causam Piam, aut Spiritualem sint translatae; quia etiam in hujusmodi loca & causas, sine justa & à sacris Canonibus approbata causa & debitis solennitatibus facta illarum alienatio irrita; proindeque ipsa retractationi & res repetitioni obnoxia erunt.

135. Neque secundo, easdem repetentibus obstat exceptio Domini, sive quòd

Ecclesia non sit rerum domina; cum ad hoc sit probare, eas fuisse in bonis Ecclesiarum, sive ab ista possessas & contra legum Canonum præscriptum alienatas, ut ex *can. Et si illi, 12. q. 2. §. c. Episcopi 2. hanc Rubr. verbis, Absque aliqua oppositione ad jus Ecclesie revocabitur*, desumit Berouius in *c. cit. n. 4.* idque in praxi quotidianum & valde utile, non immeritò censet propter probationem domini seu proprietatis: quam sæpe difficultimam esse, docet Magister usus & textus *c. Sape 18. de Restit. spoliat.* Ut autem pro ejusmodi rerum malè alienatarum recuperatione agentis intentio ob id domini exceptione non elidatur, remediò Possessorio, non Rei Vindicationis agere debet; cum enim rem vindicandi probatio domini incumbat, *l. In rem 33. pr.* neque sufficiat probare, eam fuisse in Ecclesiarum bonis, ab eaque possessam, *l. Is qui 24. ff. de R. V. eique exceptio domini opponi possit, c. Sape cit. §. 1. ff. C. Rubr. cit.* ut pro Ecclesiarum rerum malè alienatarum recuperatione agentis intentio hujusmodi exceptione non elidatur, Possessorium Recuperandæ sive Interdictum Unde vi intentare oportet; cum hoc intentanti non ejusmodi rerum dominium seu proprietatem, sed solennitè eas in Ecclesiarum bonis fuisse ab eaque possessas, arque sine justa causa vel debita solennitate alienatas fuisse, probatum sit necesse, *arg. c. §. 1. Si quis cit.*

Adversari huic doctrinæ videntur potest; quòd Recuperandæ Possessorio agenti non solius possessionis rerum, pro quibus agit, sed etiam spoliationis sive dejectionis à possessione probatio incumbat, per textum *c. Consultationis 10. ibi Possessionem & dejectionem, de Offic. deleg. Glossam ibi, V. Possessionem & dejectionem Lib. 2. tit. 13. n. 7. & 8.* Sed re vera non adversatur; quia eò ipsò; quòd

res ab Ecclesiâ possessa sine iusta causa aut Juris solemnitatibus fuerit alienata, Ecclesiâ sine suo factò & culpa ejus possessione dejecta, & is, in quem res ejusmodi alienatione translata est, ejus spoliator censetur; ut Recuperandæ Possessionis valeat conveniri, Beroius in c. *Episcopi cit. n. 4. §. Et ideo* & Redoanus de Reb. Eccles. alien. g. 22. §. *Sed deinde n. 8.*

137. Neque tertio, ut aliqui volunt, res malè alienatas repetentibus obstat præscriptio. Quod nemo facile inficiatur, si emptor aut alius, in quem ejusmodi res ab Ecclesiâ translata sunt, eas Ecclesiasticas, & non exigente aut suadente iustâ causâ, vel non observatis Juris solemnitatibus, distractas esse, scivit; cum enim à tali malâ fide detentæ sint, nullo unquam tempore præscribi ab eo potuerunt, c. *Vigilanti 5. c. fin. de Præscript. §. c. Possessor 2. de R. I. in 6.* ac proinde illas repetere volentibus opposita præscriptio non obstat.

138. Non melior esse conditio aliorum, ac proinde Præscriptionis exceptio cui-cunque, etiam bonæ fidei possessori non prodesse videri potest. Primò, propter auctoritatem summorum Pontificum Gregorii X, in decreto Conciliari c. *Hoc consultiſſimò 2. in 6.* relatò, rerum Ecclesiasticarum malè factis alienationibus vires ita adimentis; ut nec jus aliquod tribuant, nec præscribendi etiam causam parent: & Pauli IV. exceptionem Præscriptionis earundem repetitioni opponi posse, absolutè negantis *Constitutione*, quæ incipit *Injunctum*, Idib. Julij 1555. editâ. Secundò, propter paritatem rei Ecclesiasticæ cum pupillari: cujus præscriptio pro tota ea ætate sublata est, l. *Sicut 3. V. Que ergo, C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* Balbus de *Præscript. p. 6. pr. p. 1. n. 29.* Tertiq,

quòd præscriptio sit quædam alienatio; cum, sicut per donationis, venditionis &c. sic etiam per præscriptionis viam rerum dominium transferatur; ideòque prohibitus alienare præscriptionem pati nequeat, Bertachin. *Tract. de Episc. p. 4. n. 155.*

Sed esto; quòd, sicut pupillari ætate durante contra pupillum, sic etiam contra Ecclesiam toto tempore, quò prælati vel alius administrator malè alienans vivit, vel ab administratione remotus non est, præscriptio non incipiat, arg. *can. Post quingentos 9. §. Item, & can. Si sacerdotes, 16. q. 3.* & totò tempore Sedis vacantis, aut durantis excommunicationis, suspensionis vel captivitatis ipsius prælati, vel hostilitatis, non currat, *can. Prima actione, 9. 3. cit. c. 1. c. Ex transmissa 10. c. Auditis 15. §. Quodsi, de Præscript.* quòd totò illò tempore Ecclesiâ careat legitimo defensore, qui res malè alienatas repetere possit, aut facile velit, c. 1. *§. c. fin. Ne sede vacante* &c. Panormit. in c. *Ex transmissa cit. n. 8.* & Molina *Tract. 2. de I. & I. disp. 78. n. 7.* Esto, inquam, hæc ita se habeant, res tamen Ecclesiarum malè alienatas à bonæ fidei possessoribus, v.g. ab emptore, præter justam causam etiam tractatum Capituli istiusque & superioris consensum adhibitum esse, falsò persuasò, vel ab alio rem sibi venditam in Ecclesiâ bonis aliquando fuisse, omnino ignorante, quadraginta annorum lapsu præscribi, Panormit. in c. *cit. 8. Covarruv. in Reg. Possessor p. §. 2. n. 3. Molina disp. cit. n. 1. Lessii Lib. 2. de I. & I. cap. 6. n. 26. Barbosa Juris Eccles. Lib. 3. cap. 28. n. 16.* aliorumque Interpp. & DD. communis sententia & ratio clara est; quia, sicut res immobiles contra privatos præsentis decem, contra abentes autem viginti annis, l. *Diutina 4. l. fin. ff. de Præ-*

de *Præscript. long. temp. l. Unica C. de Usucap. Transform. & pr. Instit. de Usucap.* licet etiam Ecclesiarum inferiorum res quadraginta annis à bonæ fidei possessoribus præscribi generaliter permittuntur Jure tam Imperiali, *Aurb. Quas abtiones, C. de SS. Eccles. & Novell. 131. cap. 6.* quam Ecclesiastico, *c. De quarta 4. c. Ad aures 6. & c. Illud 8. pr. de Præscript.* A qua utriusque Juris dispositione, etsi excipiat Ecclesia Romana, contra quam centenariâ minor præscriptio non currit, *Aurb. cit. in fine Novell. 9. c. Ad audientiam 13. c. Cum vobis 14. de Præscript. & c. 2. eadem Rubr. in 6.* ejusque privilegium quibusdam Monasteriis, imò Ordinibus Religioforum, præsertim Mendicantium Eugenii IV. Julii II. Pii IV. aliorumque Summorum Pontificum Indultis communicatum, *Barbosa in c. Cum vobis cit. n. 3. Donatus Prax. Regul. tom. 1. p. 2. Tract. 12 q. 10.*

140. & alii testentur: non tamen excipiuntur Ecclesiarum aut Monasteriorum quorumcumque res malè alienatæ, quò minus à bonæ fidei possessoribus præscribantur: præsertim postquam *alleg. Pauli IV. Constitutio* ab ejus successore Pio IV. ad Juris communis terminos revocata est *Constitutio*. quæ incipit *Provida, editâ 3. Id. Septemb. 1560.*

Neque obstat *c. Hòc consultissimò cit.* relatum decretum; quia exaudiri à DD. solet de eo, in quem res Ecclesiæ à Prælato translata est sine Juris solennitatibus; quòd has ad contractus valorem necessarias ignoraret: in cujusmodi ignorantia, cum sit Juris manifesti, fundatam bonam fidem ad præscriptionem etiam de Jure Canonico non sufficere, cum Panormit. *in c. De quarta cit. n. 12.* & Covarruv. *in Reg. cit. §. 9. n. 8. docet cit. Molina disp. 64. n. 4. & in c. Hòc consultissimò cit.* cum Glossa *V. Præ-*

scribendi, notant Francus in §. *Contractus n. 4.* & Barbosa *n. 7.* Verùm, quia tit. centenariæ vel quadragenariæ præscriptioni, quando titulum non exigit, bonam fidem ex Juris etiam manifesti ignorantiam ortam, non obstat, ex communi aliorum præsertim RR. sententia *Lib. 2. tit. 26. n. 27.* ostendi; *c. Hòc consultissimò cit.* aliter exponendum dicendumque est, ejus decretum procedere in casu specialis, quò Ecclesiarum Prælati & Rectores Ecclesias earumque bona immobilia seu jura laicis submitunt, eosque Ecclesiarum rerumque & jurium patronos, advocatos & defensores constituunt, & tanquam dominos ac superiores recognoscunt. Quod *c. cit.* imprimis Prælati sine Sedi Apostolicæ specialia licentia, ad rerum Ecclesiasticarum alienationem *Jure Covarruv. cit.* Antiquiori non requiritur, facere prohibiti, & contractus, super ejusmodi submissione sine ejusmodi licentia celebrati, cum adjectis juramentis legitimi declarati: deinde in his fundatæ præscriptioni vis sublata est; quantumvis aliter alienatæ res Ecclesiarum etiam immobilia & pretiosæ præscriptioni obnoxia hodièque sint: & demum in decreti eò relati transgressores Prælatos & clericos suspensionis, in laicos autem ex communicationis ipsò factò incurratæ poenæ sunt latæ. Cujus specialis dispositionis & poenarum decretarum ratio potissimè fuit; quòd ejusmodi submissione non solum alienatio, sed servitus quædam & Ecclesiæ multò periculiosior, quam illa sit; cum eam status & libertatis læ subversioni & laicorum oppressio obnoxiam reddat, ut *in c. cit.* tenent cum Glossa *V. Speciali*, Archidiacono *n. 2.* Franco §. *Contractus, n. 4.* notat *W. vianus pr. & insinuat Pirrhing ad hanc Rubr. n. 60.*

Multò minus quam textus arguitur

ratio; cum enim rerum Ecclesiæ immobilium alienatio non simpliciter, sed tantum sine certa Forma interdicta sit, ut hactenus late est explicatum, respectu ejusmodi rerum præscriptio sub ejusmodi Forma factæ ac proinde Canonice alienationis vim habet, per tradita à Baldo apud Redoanum de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 1. cap. 3. n. 13.

142. Neque res duntaxat male alienata Ecclesiæ repetenti, sed ejus quoque fructus sunt restituendi, c. Si quis 6. V. Sed etiam. Aliter tamen à bonæ, aliter à malæ fidei possessore.

Ille enim ante litem contestatam extantes duntaxat: post litem autem contestatam universos, hoc est, cum extantibus etiam consumptos restituere tenetur, l. Cerrum 22. C. de R. V. age. re tamen potest adversus Prælatum, qui rem in ipsum illegitimè alienavit, ad recuperandum pretium: & si iste de propriis bonis solvendo non sit, id ab Ecclesia, saltem quatenus facta est locupletior, repetere potest; quod istam cum ipsius damno locupletari, naturalis æquitas non permittat, l. Nam hoc 14. ff. de Condit. indeb. Panorm. in c. Si quis cit. n. 13. Joan. Andr. in c. Ad audientiam 9. n. 3. Sylvester V. Alienatio n. 14. & Molina Traçt. 2. de I. & I. disp. 468. n. 16.

Ille verò sive malæ fidei possessor fructus omnes, etiam quos ante litem contestatam ad eum pervenisse probatur, Ecclesiæ restituere tenetur, l. Si fundum 17. C. de R. V. atque insuper meliorationes in re male alienata factas perdit, c. Non liceat, 12. q. 2. & l. Jubeamus 14. §. 1. C. de SS. Eccles. Panormit. in c. Si quis cit. n. 6. & in pœnam amittit pretium, quod Ecclesiæ alienatione læsæ applicatur, l. Jubeamus cit. §. 1. & Anib. Qui res C. de SS. Eccles. nisi in contra-

ctu sibi prospexisset de evisione contra malè alienantem; hoc enim casu pro pretio ab ipso recuperando agere potest, l. Si fundum 17. C. de Evic. Panormit. & Sylvester l. cit. Redoanus cit. q. 2. §. Ad repetendum, n. 20. & Honorius ad hanc Rubr. n. 32.

ARTICULUS VIII.

De Prælatorum &c. Ecclesiarum suarum res malè alienantium Pœnis.

SUMMARIUM.

- 143. Istarum necessitas.
- 144. Pœna in malè alienantes Civili:
- 145. Ecclesiasticò antiquiori,
- 146. Et modernò Jure lata.
- 147. Ab iis excusat Consuetudo;
- 148. Defectus administrationis,
- 149. Alienationis Imperfectio,
- 150. Defectus Traditionis,
- 151. Ignorantia Facti,
- 152. Et ipsius etiam Juris.
- 153. Ab iisdem excusat culpa solùm Venialis.

UT Ecclesiarum & Monasteriorum indemnitati consulere, satis non erat, causas, ex quibus: & formam sive modum, quò ad rerum immobilium & pretiosarum ad illa pertinentium alienationem deveniri posset, definiri, & aliter factam irritari: nisi Prælatorum & cæterorum administratorum, alienationes, & quandoque dilapidationes attentantium, seu facilitas seu temeritas, propositis severissimæ coërcitionis remediis ac pœnis, & in dies magis competeretur.

I i 2 Et olim

144. Et olim quidem Leonis Imp. l. *Jubemus* 14. §. *Oeconomus C. de SS. Eccles. c. Nulli* 5. in fine hic allegatâ & Canonizatâ *Constitutione*, res Ecclesiarum malè alienantes Officii sui amissione plecti, & ad illati illis damni refarcitionem compelli jubentur. Consonant *can. Moneamus* 18. *Et. 12. q. 2.* Imò Episcopi, qui absque necessitate, *can. Apostolicos* 13. §. *Quisquis, q. cit. & can. Si quis Episcopus*, 10. q. 2. Abbates & Clerici, qui absque licentia Episcopali Ecclesiarum res distrahebant, deponerentur. *can. Quisquis* 20. & præsertim *can. Abbatibus* 12. q. 2. Qui verò res ita distractas & acceptas non restituebant, ipsò factò erant excommunicati, §. *Quisquis cit.* Quæ excommunicationis pœna etiam in presbyteros & alios, qui prædij vel alterius rei immobilis contra sacros Canones attentatæ alienationi subscripserunt, decreta est *can. Non liceat Papa* 12. q. 2. *& c. Si quis* 6. *hæc Rubr.* Religiosi denique Monasterio, Prioratu, Ecclesiæ vel administrationi præpositi, si illorum jura, redditus & possessiones alicui ad vitam vel quodcumque longum tempus contra sanctiones Canonicas concedebant, suspensionem ab Officio ipsò factò incurrebant, ex Decreto Concilij Viennens. *Clement. 1. relatò.*

146. Hodie, ubi Consuetudo aliud non exigit, res & bona Ecclesiastica malè alienantes, & sic alienata recipientes potissimum obnoxii sunt pœnis, à Paulo II. latis *Extravag. Ambitiose* inter communes, quâ contractibus juxta dicta *n. 98.* annullatis, Imprimis tam alienans, Episcopo & Abbate inferior, quàm qui ejusmodi res malè alienatas receperit, excommunicatur. Deinde Episcopi & Abbates Ecclesiarum & Monasteriorum suorum bona contra ipsius tenorem alienantes, interdicti ingressu Ecclesiæ; & si

sub hoc interdicto sex mensibus perseveraverint, à regimine & administratione Ecclesiarum vel Monasteriorum suorum ipsò factò suspensi pronuntiantur. Deum inferiores Prælati, Commendatarii & Ecclesiarum Rectores, beneficiati & alii administratores ultra excommunicationem dignitatibus, beneficiis & officiis, quorum res & bona alienarunt, privantur ita, ut illa absque ulla declaratione recare censentur. Quæ pœnæ omnes, juxta dicta *n. 80.* S. Congreg. Card. Interpp. decretò, Urbani VIII. jussu editò, confirmantur, adjectâ in Prælatos & quoscunque superiores Regulares, res & bona immobilia aut mobilia pretiosa, contra ipsius tenore præscriptam formam alienantes, pœnâ privationis omnium suorum Officiorum, Vocisq; tam Activæ quàm Passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipsò factò incurrendâ. Ab his tamen pœnis

Excusat primò Consuetudo locorum, in quibus Constitutiones illæ non receptæ, vel non-ufu sunt abrogatæ.

Secundò etiam, ubi ulu receptæ sunt, ab his excusantur Religiosi subditi & alii non habentes administrationem, quia *citr. Clement. & Extravag.* textu loquuntur de Prælatis beneficiatis & aliis obtinentibus administrationem: quâ cum illi careant, pœnali & odiosa utriusque dispositione non afficiuntur, Bonacina *Tract. de Alienat. q. unic. p. 1. n. 1. & Donat. Tom. 1. Prax. Regul. p. 2. Tract. 14. q. 89. n. 5.* Quod licet ita se habeat, etiam ipsi, si res Ecclesiasticas, quarum administratione carent, dilaberent, dissipare, aut usurpare præsumant, aliis pœnis sunt mulctandi, Donatus *ibid. n. 6.* Bonacina *l. cit. n. 3.* cum Frasco Leone *Thesaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 11. n. 43.* qui illos affici existimat excommunicata

municatione, à Concilio Trident. *Sess. 22. cap. 11. de Reformac. latâ, & Papæ ab-*
solutioni reservatâ.

149. Tertio ab iisdem excusantur, qui a-
 lienationem solum attentant, & tractatu
 nondum perfectò, recedunt; quia regu-
 lariter pœna imposta facienti, non con-
 trahitur per solum criminis attentatio-
 nem, Quaranta in *Summa Bullar. V. A-*
lienatio rer. Eccles. n. 50. & Donat. q. 90.
 n. 1. Ubi

150. Dubium est, an à pœnis illis etiam
 liberetur, quem alienationis contractu ad
 finem productò, pœnitet, si illum ante
 æqualem rerum traditionem revocet.
 Hunc enim pœnis illis esse obnoxium,
 vult *cit. Bonacina n. 2. cum, quòd vendi-*
tio, locatio & similes contractus quoad
substantiam mutuo consensu contrahen-
tium perficiantur, pr. & §. 1. Instit. de
Oblig. ex cons. & l. Consensu 2. pr. ff. de
O. & A. tum verò; quòd ante traditionem
completus & consumatus censetur effe-
ctus sub pœnis illis prohibet alienatio-
nis: eò autem completò & consummatò
censuras contrahi, communis sit sensus
DD. Ita Bonacina & probabiliter o-
mnino.

Sed, sicut benignior, sic etiam com-
 muniore & tam Jure quàm ratione specta-
 tis, probabilior hac de re est sententia
 Quarantæ & Donati *l. cit.* eum à relatis
 pœnis liberari, docentium cum Navarro
Consl. 19. de Reb. Eccles. alien. n. 13. Co-
varruvia Lib. 2. Var. cap. 17. n. 7. & Fil-
lucio Traët. 14. cap. 7. n. 19. Et de Jure
 quidem antiquiori id satis liquet ex *l. Si*
quis cit. ubi alienans, & alienationi sub-
 scribens etiam, post traditionem primùm
 excommunicandus dicitur, *Nisi fortè &*
alienator, & qui acceperit, celeri restitu-
tione sibi prospexerint, indubitato indi-
 cto, ab excommunicatione immunem esse,
 qui contractum revocat ante traditionem.

De recentiori autem idem desumitur ex
Extravag. cit. quâ, ut excommunicatio
 ab alienante, & cum isto contrahente in-
 curratur, receptio exigì videtur Verbis,
Tam qui alienat, quàm is, qui alienatas
res receperit, sententiam excommunica-
tionis incurrat. Ratio est; quia pœnæ &
 maximè censuræ in facientes latæ non in-
 curruntur, nisi secutus sit effectus prohi-
 bitus sub illis: quod cum Navarro *Consl.*
37. de Sent. excom. n. 2. Suarez de Censur.
disp. 4. l. 3. n. 4. Coninck disp. 13. dub. 8.
Conclus. 7. & alii rectè colligunt ex c. Per-
petuo 7. de Elect. in 6. ex cuius disposi-
 tione Jure lata privatio potestatis eligen-
 di non contrahitur solâ collatione suffra-
 gii in indignum, etiam scienter facta: nisi
 ex ejusmodi suffragiis communis electio
 indigni sequatur. Cujus argumentò *Ex-*
travag. cit. lata excommunicatio & cæ-
 tera pœnæ non incurruntur, antequam
 rei Ecclesiasticæ ab uno receptio, ac pro-
 inde ab altero traditio sit facta; quia hæc
 & non sola contrahentium conventio,
 effectus sunt prohibiti sub ejusmodi pœ-
 nis. Unde corrui ratio Bonacina.

Excusantur quartò, qui res seu bona
 Ecclesiastica alienant aut recipiunt ex
 ignorantia, v.g. quòd res distractas aut ac-
 ceptas ad Ecclesiam, Monasterium &c.
 pertinere non sciant, ut, colligitur par-
 tim ex verbis, *Quicumque alienare præ-*
sumpserint, Extravag. cit. præsumptio
 enim denotat dolum, scientiam & teme-
 ritatem, Navarrus *l. cit.* partim verò; quòd
 ignorantia, si probabilis est, excuset à pec-
 cato mortali: ac proinde à memoratis
 pœnis, quæ peccatum grave supponunt,
 Navarrus *Traët. de Alien. rer. Eccles. n.*
14. Bonacina & Donatus l. cit. modò
 ignorantia non sit supina & crassa; hanc
 enim non excusare, & scientiæ æquipa-
 rari, satis constat ex *can. fin. dist. 33. c.*
Ut animarum 2. de Conslit. in 6. & l. Nec
supina

supina 6. ff. de J. & F. J. Gaill. *Lib. 2. Obser.* 38. n. 15.

152.

Neque solum ab eo, qui bona Ecclesiastica fuisse, aut solennitates non intervenisse: sed ab eo etiam, qui earum alienationem prohibitam, & in male alienantes latas poenas ignorat, dummodo ignorantia crassa & supina non sit, excommunicationem & reliquas censuras non contrahi, cum *cit.* Navarro *Consil.* 19. recte affirmant Quaranta *V. cit.* n. 9. & 10. Suarez *disp.* 4. f. 9. n. 19. Bonacina & Donatus *l. cit.* Et quidem, si de ignorantia Juris eam prohibentis loquamur, id satis constat ex textu *Extravag. cit.* poenis illis prosequenti alienationis *Præsumptionem*, in hujusmodi ignorantibus deficientem. De ignorantia etiam solius poenæ, alienationis præsumptioni annexæ, defumitur ex *can. Proposuisse* 2. §. *Sed ea planè, disp.* 82. ex cujus dispositione suspensionis vel depositionis poenâ, in Clericos incontinentes decretâ, non afficiuntur, qui sanctionem illam statuentem ignorant. Ratio est; quia excommunicationis & cæteræ censuræ sunt poenæ Medicinales, c. 1. de *Sent. excom. in 6.* Jure specialiter introductæ; ut sui horrore à contumacia, inobedientia & contemptu potestatis Ecclesiasticæ absterreant, c. *Ex parte* 23. de *V. S.* & propterea exigunt præviam monitionem, c. 1. *cit.* c. *Sacro* 48. de *Sent. excom. c. Constitutionem* 9. Et *ibid.* in 6. qualis intervenisse, uti etiam Ecclesiasticæ potestatis, ab eaque lata censuræ contemptor dici nequit, qui ejus comminationem ignoravit, ut ex communi DD. sensu recte advertit Gonzalez in c. *Cum illorum cit.* n. 3.

153.

Quintò denique ab iisdem poenis, etiam ubi suprâ allegata Jura poenalia omnia usu recepta sunt, excusantur, quicumque rerum Ecclesiasticarum, suæ administrationi commissarum, alienatione

ex quacunque alia causa graviter non peccant, Quaranta *cit.* n. 50. Ratio est; quia ex una, depositio & cæteræ poenæ illi proditæ, omnes valde graves: excommunicationis autem Ecclesiasticarum omnium gravissima est, c. *Cum non ab homine* 10. de *Judiciis* ibi. *Cum Ecclesia non habeat ultra quid faciat*: ex altera verò parte poenæ commensurata esse debent culpa, *can. Non afferamus*, 24. q. 1. *can. Pro qualitate*, 26. q. 7. c. *Sicut dignum* 6. pr. de *Homicidio* c. *Quæstio* 2. De iis, quæ à majori, l. *Perficiendum* 11. ff. *Et l. Sacram* 22. C. de *Panis.* ac proinde, si alienatio ex quacunque causa graviter peccaminosa non sit, excommunicatio & reliquæ poenæ non contrahentur per ea, quæ ex Navarri *Manual. cap.* 27. n. 9. Corrat. in c. *Alma, de Sent. excom. in 6.* p. 1. §. 9. aliorumque DD. communi sententia tradunt *cit.* Suarez *disp.* 4. f. 4. Sanchez *Lib. 6. Moral. cap.* 4. n. 55. Coninck *disp.* 13. *dub.* 8. *conclus.* 2. & Palao *Trañ.* 29. *disp.* 1. p. 7. n. 2.

Neque ab iis etiam, qui res Ecclesiasticarum male alienandò à gravi culpa ex quacunque causa excusantur, excommunicationis aliisque poenis incurri, rectè infertur ex eo; quòd censura illa *can. Si quis* 23. *disp.* 23. Et c. *Si quis* 4. de *Vita & honest.* proposita sit in clericis nutritores comam, cujus nutritio gravi culpa vacare videtur; quia, esto illa per se graviter peccaminosa non sit, talis tamen esse potest, & quondam fuit non solum ratione contumaciæ & contemptus legis Ecclesiasticæ ipsam verantis: sed etiam ratione finis, scandali & similiarum circumstantiarum, ratione quarum ea clericis quondam graviter prohibita fuit, ut post Coninck & Palao *l. cit.* observat Pithing *ad Rubr. cit.* n. 21. in fine.